

Iedereen gelijke gezondheidskansen

BURGERDIALOOG IN DUITSTALIGE GEMEENSCHAP

Uit de startblokken

ALLES KOMT TERUG

Ook gemeenschappelijk wonen

WOON-ZORGCENTRUM HUMANITAS

Een thuis voor bewoners en de buurt

De aandacht moet niet enkel gaan naar cyberveiligheid, maar naar strategisch beleid op het vlak van data en technologie in het algemeen. De afgelopen jaren zijn er goede stappen gezet. De realiteit dwingt ons nu een versnelling hoger te schakelen.

Van smart city naar smart region

De afgelopen weken werden we opgeschrikt door enkele gevallen van cybercriminaliteit. Dat ook lokale besturen in het vizier van cybercriminelen komen, met directe gevolgen voor de dienstverlening aan de burger, wijst op de achilleshiel van digitalisering. Naast het menselijke kapitaal vormen data en technologie de belangrijkste hulpbronnen voor overheden om een efficiënt en effectief beleid te voeren. Risico's voor data en technologie zijn daardoor risico's voor de werking van een overheid. Hoewel het bewustzijn voor deze risico's sterk is toegenomen, blijven de uitdagingen voor lokale besturen complex. Ze kunnen dit niet alleen aan. Er is een slagkrachtige aanpak nodig, over de grenzen van bestuursniveaus heen. De aandacht moet hierbij niet enkel gaan naar cyberveiligheid, maar naar strategisch beleid op het vlak van data en technologie in het algemeen. De afgelopen jaren zijn er goede stappen gezet. De realiteit dwingt ons nu een versnelling hoger te schakelen.

Wat verwachten we van zo'n beleid? Ten eerste moeten we op een andere manier naar interbestuurlijke processen kijken. Waarom moeten lokale besturen vandaag elk voor zich digitale oplossingen zoeken om uitvoering te geven aan vaak gedetailleerde regelgeving? Wanneer overheden nieuwe interbestuurlijke processen uitdenken, houdt het werk niet op bij de goedkeuring van een wet of decreet. Het proces moet ook – in cocreatie met de lokale besturen – worden vertaald in een digitale toepassing.

Ten tweede is het belangrijk versnippering tegen te gaan en de verschillende initiatieven, zowel lokaal als regionaal, zoveel mogelijk te bundelen. Er worden al goede initiatieven genomen die gericht zijn op het versterken van innovatie en digitalisering bij lokale besturen. Deze inspanningen zullen nog meer lonen, wanneer ze goed op elkaar worden afgestemd.

Een derde element is de noodzaak om in de ondersteuning van de lokale besturen rekening te houden met gemeenten die over minder capaciteit beschikken op het vlak van digitalisering. Sommige kunnen volledig mee, voor andere is digitalisering nog erg lastig. Digitalisering houdt echter niet op aan de gemeentegrenzen. Pas wanneer we alle besturen meekrijgen, kunnen we de sprong maken van smart city's naar een smart region.

De ondersteuningsbehoeften van de lokale besturen betreffende data en technologie blijven groot. De Vlaamse regering heeft de ambitie uitgedrukt om de krachten te bundelen om de lokale besturen te helpen digitaliseren. De lokale besturen staan klaar om eraan te beginnen.

Kris Snijkers is algemeen directeur van de VVSG

STEFAN DEWICKERE

statuut mandataris

Raadsleden verdienen beter

In het eerste jaar van hun mandaat geven veel raadsleden er al de brui aan. Misschien hadden ze verkeerde verwachtingen, maar er schort ook wat aan de omkadering.

STEFAN DEWICKERE

interview voetgangersbeweging

De publieke ruimte, een onontgonnen goudmijn

Wie te voet gaat is gezonder, verpest de lucht niet en kan andere mensen ontmoeten. Voor Tom Dhollander en Jan Vilain van de Voetgangersbeweging staat dat al twintig jaar als een paal boven water. De beweging werd professioneel en staat als Infopunt Publieke Ruimte lokale besturen maar ook onderzoeksbureaus technisch bij om de publieke ruimte aan de voetganger aan te passen.

BART LASUY

gezondheidsprojecten

De strijd tegen ongelijkheid in gezondheid

Goede, toegankelijke en betaalbare zorg voor iedereen vormt de hoeksteen van een inclusief gezondheidsbeleid. Omdat gezondheidsongelijkheid een maatschappelijk fenomeen is, staan er nu acht projecten in de startblokken die de strijd aangaan.

OP DE COVER

Op aanraden van gezondheidsgids Oznur laat Selma haar bloed onderzoeken door Ada, de arts van het wijkgezondheidscentrum De Kaai in Gent. Foto Bart Lasuy

IN ELK NUMMER

- 2 Opinie
- 4 Kort
- 10 Estafette
- 30 De toekomst
- 58 In contact
- 60 Agenda
- 61 Op zoek... naar nieuwe collega's?
- 62 Burgemeester Triljoen

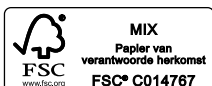
DOMEINEN

- 12 Raadsleden verdienen beter
- 17 Burgerdialoog in de startblokken
- 20 De reflectiekamer is open
- 22 Fusies: de inwoners beter bedienen

- 28 Slim geregeld
- 35 Zes kilometer nieuwe publieke ruimte
- 38 Interview met Tom Dhollander en Jan Vilain
- 44 Ervaring delen is kennis vermenigvuldigen
- 45 Huishoudelijk en bedrijfsafval: één vrachtwagen
- 46 SDG's Cultuur en erfgoed in een duurzaam netwerk
- 48 De strijd tegen ongelijkheid in gezondheid
- 52 Woon-zorgcentrum Humanitas, een thuis voor bewoners én de buurt
- 56 Arendonk is echt hecht

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies van Bouwel **REDACTIE** Marleen Capelle, Pieter Plas, Bart Van Moerkerke **COVERBEELD** Bart Lasuy **VORM** Ties Bekaert **DRUK** Graphius **ADVERTENTIES** Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92 **VACATURES** Monika Van den Brande, vacatures@vvsfg.be, T 02-211 55 43 **ABONNEMENTEN** abnomenten@vvsfg.be, T 02-211 55 07 **PRIJS ABONNEMENT 2020** Een jaarabonnement kost 75 euro bij levering van minstens tien exemplaren op één adres, 100 euro voor een individueel postabonnement voor VVSG-leden en 150 euro voor niet-leden. Een abonnement is jaarlijks opzegbaar in november. **VERANTWOORDELIJK UITGEVER** Kris Snijkers directeur VVSG vzw **VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN VZW** Bischoffsheimaan 1-8, 1000 Brussel, T 02-211 55 00, www.vvsfg.be **CONTACT** info@vvsfg.be

Ondertekende artikelen verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Als een gemeente de belastingen optrekt, is het in de meeste gevallen de onroerende voorheffing.

LAVLAERTS

Vier op vijf gemeenten wijzigen lokale belastingen niet

253 van de 300 gemeenten (84%) wijzigen de twee belangrijkste belastingtarieven niet voor 2020. Dat blijkt uit een rondvraag die de VVSG deed bij haar leden. Een op de tien gemeenten verhoogt de belastingen wel. In zestien gemeenten vindt er een lokale taxshift plaats: de aanvullende personenbelasting (APB) gaat er omlaag, de onroerende voorheffing (OOV) omhoog. Het is duidelijk dat gemeenten meegaan in de federale taxshift en arbeid minder belasten: ondanks de negatieve gevolgen van de federale taxshift op de gemeentebudgetten laten slechts negen gemeenten het APB-tarief stijgen. Achttien gemeenten laten het zelfs dalen. Het gemiddelde APB-tarief komt zo op 7,2% en is de laatste jaren amper veranderd. Drie Vlaamse gemeenten heffen geen APB, terwijl het hoogste APB-tarief vandaag 9% bedraagt en geldt in één gemeente.

Als een gemeente de belastingen optrekt, is het in de meeste gevallen de OOV. Een van de verklaringen is dat de Vlaamse regering de compensatie voor de gedeelde inkomsten uit in-

vesteringen in materieel en outillage in 2015 schraptte. Daardoor verdwijnt de fiscale basis van materieel en outillage, waardoor bepaalde gemeenten veel minder ontvangen uit de OOV. Een hoger tarief moet dat compenseren. 13% van de gemeenten (39) doet dat ook, twee gemeenten laten de OOV dalen. Het gemiddelde OOV-tarief ligt nu op 897 opcentiemen, tegenover 880 in 2019. De laagste OOV bedraagt vandaag 472 opcentiemen (twee gemeenten), de hoogste 1550 opcentiemen (1 gemeente).

Eerder bleek al dat de lokale besturen in deze legislatuur voor 13 miljard euro aan investeringen plannen, dat is 2,5 miljard meer dan in de voorbije bestuursperiode (bron ABB). Toch leiden die plannen niet tot hogere belastingen: de resultaten bevestigen de intentie van de burgemeesters bij het begin van de legislatuur om de belastingen niet te verhogen.

.....
Ben Gilot

“ Wij kunnen hier in Brussel uren discussiëren over een rioleringsstelsel, maar als morgen de riolering in Gent stuk is, is het wel de stad die de zaak moet oplossen. Ook als we het hebben over een inclusieve samenleving zijn het de steden die het verschil kunnen maken.

Vlaams minister van Samenleven en Binnenlands Bestuur Bart Somers – MO*

Op de VVSG-voedseldag vonden Vlaamse steden en gemeenten volop inspiratie voor een eigen lokaal voedselbeleid.

STEFAN DE WICKERE

Lokaal voedselbeleid in de lift

Meer dan de helft van de gemeenten (52%) wil de komende jaren werken aan lokaal voedselbeleid. Ze willen het lokale voedselproces zonder tussenstappen stimuleren (79%), gezonde voeding promoten (67%) en voedselverlies vermijden (64%). In een op de vijf gemeenten is al sprake van een lokale voedselstrategie met allerlei maatregelen. Zo blijkt uit onze enquête bij de Vlaamse steden en gemeenten. Deze evolutie zie je overal, wereldwijd groeit het inzicht dat lokale besturen een rol spelen in het verduurzamen van voedsel.

Mensen zijn meer en meer bezig met wat ze eten: Is het gezond? Wordt het dicht bij ons verbouwd? Wat gebeurt er met voedsel dat niet verkocht raakt? 'Steden en gemeenten spelen hierop in door een antwoord te geven op tal van uitdagingen: een eerlijke prijs voor de boeren, lokale productie, gezonde en betaalbare voeding, geen voedselverspilling, een sterkere relatie tussen stad en platteland,' zegt Wim Dries, voorzitter van de VVSG.

Veel gemeenten spitsen zich in hun beleidsplannen toe op het verminderen van de tussenstappen tussen de productie en consumptie van voedsel, de korte keten. Rechtstreeks bij de boer kopen biedt voordelen voor de boer én voor de klant. De consument weet waar het eten vandaan komt, hoe het geproduceerd is, producten zijn vers en op maat van de seizoenen. De boer ontvangt een eerlijke prijs.

Producten kopen bij lokale boeren, voedseloverschotten inzamelen en herwaarden tot nieuwe producten: streekproducten worden nog meer een uitgangspunt voor een regio. 'Zo heeft Geraardsbergen met Foodlab gezocht naar een oplossing voor de wei die overblijft na het maken van mattentaarten. Een nieuw, hartig kaasje in een jasje van bijenwas is hiervan het resultaat; niets gaat nog verloren,' zegt Maxime Willems van Foodlab.

Gemeenten kunnen boerenmarkten organiseren, met lokale handelaars afspreken lokale producten te verkopen of duurzame voedselaanbestedingen doen voor scholen, woon-zorgcentra of ziekenhuizen.

Lokale besturen kunnen ook grond ter beschikking stellen van boeren. 'Zo gaan we in Lanaken vier hectare via De Landgenoten ter beschikking stellen van een biologisch landbouwbedrijf dat zich richt op de lokale markt,' zegt Christel Gorissen, schepen in Lanaken. Veel initiatieven gaan over lokaal en vaak kleinschalig voedsel verbouwen, met aandacht voor bodem en milieu. Kijk bijvoorbeeld naar het fenomeen van de pluktuinen waar inwoners mee de vruchten van lokale akkers plukken en aankopen: die hebben ook als voordeel dat mensen elkaar opnieuw ontmoeten en dat er nieuwe sociale netwerken ontstaan.

De VVSG kan de volgende drie jaar de lokale besturen blijven ondersteunen in de opbouw van dit lokale voedselbeleid dankzij een financiering van de Vlaamse Landmaatschappij.

Nathalie Debast

gepost

Het belangrijkste wat een gemeenteraadslid nodig heeft, is impact hebben op het beleid. Ik wil samen met de VVSG nagaan op welke manier gemeenteraadsliden beter ondersteund kunnen worden en hoe hun participatie versterkt kan worden.

Bart Somers, minister van Binnenlands Bestuur – Radio 1 - 4 / 2

We onderzoeken met de Vlaamse overheid hoe we een systeem kunnen opzetten van een jaarlijkse waardering van onroerende goederen aan de hand van beschikbare gegevens, zoals bebouwde oppervlakte, volume van het gebouw, verkoopprijzen van gelijkaardige panden in de buurt, de energieprestatie enzovoort. Naar Nederlands voorbeeld willen we de waardering van onroerende goederen ook publiek maken.

VVSG-woordvoerder Nathalie Debast – Het Laatste Nieuws 4/2

Positief dat Hoge Raad van Financiën nadenkt over een betere fiscaliteit. Gemeenten vragen wel neutralisatie impact fiscaal beleid centrale overheden op gemeentelijke ontvangsten uit aanvullende personenbelasting. @vvsge heeft hiervoor voorstellen klaar <https://bit.ly/2SwGe1E>

@JanLeroyVVSG directeur Bestuur VVSG – Twitter 14/02

Bij de begroting van de Vlaamse Gemeenschap hebben we gezegd dat we de steden en gemeenten extra zuurstof zouden geven. Hoe ze dat geld besteden, kun je niet sturen. Ze hebben autonomie. We kunnen alleen maar blij zijn dat ze het aan cultuur willen spenderen.

Olivier Van Raemdonck, woordvoerder van Vlaams minister-president Jan Jambon, over het feit dat gemeenten in hun meerjarenbegroting 900 miljoen euro meer inschrijven voor cultuur dan in de vorige legislatuur – De Standaard 24/1

We bouwen twee nieuwe moderne datacenters en doen dat slim en ecologisch #digipolis #SmartCity #techingent. "Gloednieuw datacenter verwarmt straks mee Stadskantoor" <https://bit.ly/2UT6jto>

@sofiebracke schepen Open VLD in #Gent – Twitter - 13/02

kort

Instrumentengids voor grond- en pandenbeleid

De bouwshift mee realiseren vraagt een sterk lokaal grond- en pandenbeleid. De mogelijkheden die gemeenten hebben om zo'n beleid te voeren, zijn echter verspreid over diverse regelgeving en zijn vaak behoorlijk complex. Daarnaast draait grond- en pandenbeleid ook nog om het verwerven van onroerend goed, het voeren van goede onderhandelingen of het opleggen van financiële last om een betere ruimtelijke kwaliteit te krijgen. Het Vlaamse departement Omgeving maakte recent de Instrumentengids. Deze website biedt een overzicht van bestaande realisatiegerichte en grondgebonden instrumenten. De toekomstige instrumenten die het Instrumentendecreet zal bieden, zitten er dus nog niet in. Per instrument vind je er globale informatie, regelgeving en specifieke aandachtspunten. Om per project de meest geschikte instrumenten of instrumentenmix te vinden, kun je de instrumenten per categorie sorteren of selecteren via een zoekfilter.

www.instrumentencodex.be

Elektrisch autodelen in jouw gemeente: praktische gids

Wil jouw gemeente of stad inzetten op duurzame mobiliteit? Overweeg je om een of meerdere elektrische auto's te delen? De nieuwe praktische gids van Autodelen.net, Bond Beter Leefmilieu, The Shift en Fluvius biedt een duidelijk overzicht van het aanbod en de drie manieren om te starten met elektrisch autodelen. Ook vind je een antwoord op veel gestelde vragen en de contactgegevens van verschillende autodeelaanbieders in Vlaanderen. Zo kun je meteen aan de slag.

www.autodelen.net/overheden/elektrisch-autodelen-gemeenten

STEFAN DE WICKEKE

Verschillen in waterfactuur perfect verklaarbaar

De waterfactuur verschilt van gemeente tot gemeente. Een onderdeel van de waterfactuur is de gemeentelijke saneringsbijdrage. Hiermee wordt een deel van het gemeentelijk rioolbeheer gefinancierd. Verschillen in die saneringscomponent kunnen verklaard worden door de lokale context: meer geconcentreerde bebouwing levert meer inkomsten per meter riool op dan verspreide bebouwing. Ook de financiële capaciteit van gemeenten speelt een rol. Zo zou een gemeente met meer financiële mogelijkheden kunnen beslissen voor het rioolbeheer meer bij te dragen uit de algemene middelen en minder via de waterfactuur.

De gemeentelijke saneringsbijdrage op de waterfactuur is geplafonneerd. Meer dan drie op vier gemeenten rekenen dit maximumtarief al aan. Die trend van gelijkenschakeling met het maximumtarief is logisch. De gemeenten staan immers voor enorme uitdagingen: op lange termijn het bestaande rioolnetwerk in stand houden, het aanpassen aan meer extreme neerslag en ook nog het ontbrekende rioolnet aanleggen. Daarvoor zullen alle gemeenten hoe dan ook middelen moeten bijpassen boven op de ontvangsten van het maximumtarief.

Nathalie Debast

Tot 20 april

Projecten waterarmoede

Vijftien procent van de Belgische gezinnen bevindt zich in een situatie van waterarmoede, ze kunnen moeilijk hun waterfactuur te betalen. Met een projectoproep vanuit het Fonds Ernest Du Bois ondersteunt de Koning Boudewijnstichting de strijd tegen waterarmoede. Organisaties met een sociaal oogmerk die mensen in waterarmoede bewust maken of opleiden zodat ze hun waterverbruik verminderen door zelf waterlekken op te sporen en te herstellen of waterbesparende toestellen te plaatsen, maken kans op een subsidie van maximaal 10.000 euro. Deze projectoproep richt zich in het bijzonder naar samenwerkingen tussen OCMW's en ondernemingen in de sociale economie.

proj@kbs-frb.be of www.kbs-frb.be

Culturele babysit tijdens avondje cultuur

Genieten van een avondje uit in het cultuurcentrum en ook de kinderen thuis een culturele avond laten beleven? In Cultuurcentrum Ter Vesten in Beveren kan het met de culturbabysit. Wanneer je tickets boekt voor de voorstelling, kun je meteen ook opvang regelen. En niet zomaar opvang: uitgerust met een

rugzakje cultuur (samengesteld in samenwerking met de bibliotheek) komt de culturbabysit voorlezen, muziek spelen... De pakketten zijn samengesteld per leeftijdscategorie, zodat alle kinderen hiervan kunnen genieten.

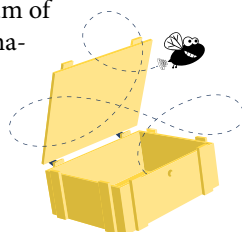
.....
Annelies Tyberghein
van CC Ter Vesten
annelies.tyberghein
@beveren.be.

Bestel 'Hoor jij wat de vlieg hoort?'

Organiseer deze zomer een Schatten van Vlieg-zoektocht en laat zo families met jonge kinderen op een laagdrempelige manier kennismaken met je bibliotheek, museum, erfgoed site of cultuurhuis. In de grote vakantie verstoppen honderden Vlaamse en Brusselse vrijetijdslocaties schatkisten tussen de boeken in een bibliotheek, in de tuin van een museum of in een hoekje van een kerk. Inschrijven en campagnemateriaal bestellen voor Schatten van Vlieg 2020 kan tot en met 27 maart. Voer je actie in via de UiT databank en surf mee op de bovenlokale campagne van Vlieg.

.....
publiq.be

Oostkamp is in de prijzen gevallen! We mochten gisteravond naar huis gaan met de award communicatieteam van het jaar, uitgereikt door Kortom vzw. 'Het communicatieteam van Oostkamp maakte de hele gemeente communicatief sterk: met veel durf en goesting betrekken ze én gemeentelijke medewerkers én inwoners in laagdrempelige en positieve, interactieve communicatie', aldus Eric Goubin, onderzoeker bij Kortom vzw en expert publieke communicatie.

Gemeente Oostkamp - Facebook 13/02

De meeste mensen liggen wakker van dezelfde dingen. Pensioen en mobiliteit zijn bekommernissen die telkens terugkeren. Een beperkt aantal mensen begint tegen ons ook over asiel en migratie, maar dat kwam evengoed naar boven in Ninove, Molenbeek of Tilleur. Regionaal zijn er dus niet zulke grote verschillen.

Kamerlid Jessika Soors (Groen), samen met Ecolo-collega Samuel Cogolati op pad door Belgische gemeenten - De Morgen

Onze regelgeving is niet aangepast aan nieuwe tussenvormen (van handels- of horecazaak). Dat is iets waar de Vlaamse overheid ons mee moet helpen. We hebben een handelskerndecreet en een handelsvestigingsbeleid gehad, maar misschien moeten we daar eens opnieuw naar kijken zodat we de kleinere kernen kunnen versterken.

Katrien Partyka, burgemeester van Tienen - Radio 1 - 12/2

De buffergegevensbank (van de Kruispuntbank voor Sociale Zekerheid) omvat niet alleen alle nodige sociale persoonsgegevens, ze kan die ook aanleveren aan instanties die aanvullende afgeleide rechten en sociale tarieven toekennen. Honderd gemeenten doen dat al, ongeveer 400 nog niet. Er is dus nog ruimte voor verbetering.

Federaal minister van Sociale Zaken Maggie De Block (Open VLD) - Belga

Een openbare poetsdienst heeft geen meerwaarde als die alleen maar doet wat een dienstenchequebedrijf doet. OCMW-personeel kan ook eenzaamheid wegnemen en problemen detecteren.

Gil Peeters, Thuiszorg Kempen - Radio 2 - 6/2

Alcohol- en drugbeleid op de sociale dienst: wegwijzer

Wie kan terugvallen op een alcohol- en drugbeleid om bepaalde cliënten te begeleiden, heeft het voordeel snel gedragen beslissingen te kunnen nemen. Deze wegwijzer – een handige interactieve pdf waarin je snel kan doorklikken naar de informatie die jij zoekt – helpt daarbij. Je stippelt een route uit langs verschillende knooppunten, waarbij elk knooppunt een van de zeven stappen van een beleid voorstelt. Bij elke stap krijg je methodieken, werkmateriaal, praktijkvoorbeelden en tips voor uitwerking. Als sociale dienst beslis je zelf wat je startpunt is en hoe kort of lang je route zal zijn.

Download de wegwijzer op www.vad.be, rubriek 'Materialen' of zoek 'Wegwijzer'

Fondsen vinden voor circulaire economie

De transitie naar een circulaire economie is een prioriteit van de Europese Unie. Het is zelfs een van de twaalf thema's binnen de *Urban Agenda for the EU*. In kader van die Urban Agenda werd op 31 januari 2020 de *Circular City Guide* gelanceerd. De *Circular City Guide* is een gids (zoals de naam reeds doet vermoeden) die steden en gemeenten helpt bij het delen van kennis en praktijkvoorbeelden, en bij het vinden van manieren om circulaire initiatieven te financieren. De *Circular City Funding Guide* geeft informatie over financiering en fondsen die beschikbaar zijn voor circulaire projecten. Daarnaast biedt hij ook richtlijnen voor het opzetten van financieringsprogramma's.

www.circularcityfundingguide.eu

Kwaliteit woon-zorgcentrum is meer dan de oppervlakte van je kamer

Personeelsleden van woon-zorgcentra bieden de bewoners bewust een tweede thuis als het thuis niet meer gaat.

Veel woon-zorgcentra maken de omslag van een medisch georiënteerde zorginstelling naar een woon-leeftgemeenschap, waar het draait om een visie en een attitude. In deze centra kiezen personeelsleden er bewust voor de bewoners een tweede thuis te bieden als het thuis niet meer gaat. Daarom herkennen veel mensen uit de woon-zorgcentra zich niet in de Rusthuiswijzer die in januari door *Het Nieuwsblad* werd gepresenteerd met als kop 'Vergelijk hier alle rusthuizen: hoeveel kosten ze, wat krijg je en wat zeggen de bewoners'. Naast online fiches van alle Vlaamse woon-zorgcentra die de lezer moeten helpen bij de keuze van een woon-zorgcentrum, verscheen ook een meerdaagse artikelenreeks over de ouderenzorg.

De fiches zijn gebaseerd op een vragenlijst, ingevuld door de helft van de woon-zorgcentra en aangevuld met gegevens afkomstig van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, waarvan sommige data verouderd zijn. Het dossier legt sterk de nadruk op bijvoorbeeld de dagprijs, de oppervlakte van een kamer,

het aantal personeelsleden (overdag én 's nachts), de prijs van een pintje in de cafetaria en dergelijke meer. Geen onbelangrijke aspecten, maar behoorlijk standaard, ongenueanceerd en ver van voldoende om wat 'kwaliteit' is te omvatten en om woon-zorgcentra met elkaar te vergelijken. Doortastende vragen over de inspraak en participatie van bewoners en familie, of over de samenwerking met de buurt ontbraken, hoewel ze een waaier van waardevolle inhoud hadden kunnen opleveren over de échte kwaliteit van leven, wonen en zorg in het woon-zorgcentrum.

De VVSG juicht toe dat een krant aandacht had voor de zorg voor onze ouderen, een van de grootste maatschappelijke uitdagingen. Maar het is bijzonder jammer dat de reeks een eenzijdig, stereotiep en negatief beeld van de woon-zorgcentra schetst, met onvoldoende aandacht voor de vernieuwende, mensgerichte trends en dynamieken die er vandaag volop spelen.

.....
Piet Van Schuylenbergh

Sociale Maribel is de bevordering van de tewerkstelling in de non-profitsector via de creatie van bijkomende arbeidsplaatsen.

EVOLUCIES

Bijkomende arbeidsplaatsen Sociale Maribel

De middelen waarover het Fonds Sociale Maribel van de Overheidssector beschikt voor de financiering van bijkomende tewerkstelling in de non-profit sector, werden verhoogd voor het jaar 2020. Het Beheerscomité heeft beslist om een deel van de bijkomende middelen aan te wenden voor een verhoging van de financiering van de bestaande arbeidsplaatsen, en een deel voor de creatie van nieuwe arbeidsplaatsen. Het jaarbe-

drag voor de bestaande arbeidsplaatsen bij de lokale besturen toegekend vóór 1 januari 2020, wordt verhoogd met 1000 euro naar respectievelijk 31.906,52 euro voor de contractanten en 36.665,96 euro voor de statutairen. De nieuw toegekende arbeidsplaatsen vanaf 2020 zullen gefinancierd worden aan een hoger maximumbedrag. Voor de besturen zal dit zowel voor contractanten als statutairen 42.000 euro zijn. Door de verhoging

van de jaarbedragen is het aantal beschikbare nieuwe arbeidsplaatsen beperkt. Dit betekent dat aan de lokale besturen (over heel België) 163 voltijdse equivalenten aan nieuwe arbeidsplaatsen kunnen worden toegekend. Deze aanvragen moeten ten laatste op 20 maart 2020 ingediend zijn bij de RSZ.

socialsecurity.be, onderneming, administratieve instructies 2019/4

Inspiratiedag Zorg 26 mei Zorg in Actie

In 2018 reikte de VVSG voor het eerst een 'ZiA' uit. 'Zorg in Actie' of kortweg 'ZiA' is een initiatief waarmee de VVSG inspirerende, lokale projecten in de thuis- en ouderenzorg in de kijker zet.

In 2020 gaan we op zoek naar een opvolger voor Zorgzaam Gullegem, de winnaar van de eerste editie.

Jullie initiatieven komen opnieuw in aanmerking: een inspirerende werkwijze, een vernieuwend zorgidee of een geslaagd project, alles kan! Uit de inzendingen selecteert een onafhankelijke groep experts zeven genomineerden. Vervolgens stemt het publiek op zijn favoriet.

De stemmen van het publiek tellen mee voor 50%. Daarnaast is er nu ook een vakjury die de andere 50% van de stemmen bepaalt. Deze vakjury bestaat uit de leden van de groep experts, VVSG-medewerkers en de leden van de bestuurlijke commissie zorg en samenleven van de VVSG.

Op de Inspiratiedag Zorg van 26 mei krijgen de deelnemers de laatste kans om te stemmen en op het einde van de dag maken we de winnaar bekend. Die verwerft niet alleen eeuwige roem, maar ontvangt ook een cheque van 500 euro om verder te investeren in het project.

Indienen kan op de website www.zorginactie.be.

Herentals

Herentals is voor heel wat talent een thuishaven en een kruispunt voor wie vooruit wil. Onze inwoners bieden we alle faciliteiten en dienstverlening van een centrumstad. Voor uw ambitie het centrum van waaruit u verder komt als:

Diensthooft technische dienst

niveau A1a-A3a, contract onbepaalde duur, voltijds met aanleg van een wervingsreserve van twee jaar, knelpuntberoep

U leidt en coacht de 14 man sterke technische dienst die instaat voor ontwerp, werfopvolging en mobiliteit. U levert verder een bijdrage aan het beleid vanuit uw expertise en voert taken uit die specifiek zijn voor de functie.

Aanwervingsvoorwaarden: diploma dat toegang geeft tot het niveau A.

Selectieprocedure: schriftelijke test op 6 april 2020, psychotechnische proeven in week 16, interview op 6 mei 2020.

Solliciteren tot en met 13 maart 2020

Raadpleeg het volledige functieprofiel en uitgebreide aanwervingsvoorwaarden op

www.herentals.be/vacatures

Jinnih Beels

Schepen
Antwerpen

Jinnih Beels, schepen in Antwerpen, kreeg het estafettestokje van de Zemstse burgemeester Veerle Geerinckx om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft zij het door aan een andere lokale politicus, van een andere partij en ver van haar woonplaats.

Wat betekent het schepenambt voor jou? Een hele eer, want ik kan iets terugdoen voor de stad. Ook de gelegenheid om veel jongeren, maar ook mensen in het algemeen, te ontmoeten. Om van hen te leren en mij te laten inspireren.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)? Achteraf gezien: mijn vertrek uit het korps van Antwerpen, omdat ik de visie van de korpschef niet deelde. Het was een moeilijke beslissing, ik word er door vele ex-collega's nog altijd scheef voor bekeken. Maar ik heb altijd ontzettend graag voor de Lokale Politie Antwerpen gewerkt, juist omdat daar ook een heleboel fantastische politiemensen en burgerpersoneel de inwoners dienen.

Kom je uit een politiek nest? Helemaal niet. Als politieambtenaar wil je er zijn voor iedereen. En die grens heb ik altijd goed bewaakt. Bewijs: toen ik voor SP.A koos, viel iedereen uit de lucht.

Wat zie je als je grootste prestatie? In tijden dat polarisatie troef is, toch in een coalitie stappen waar bijna niemand in geloofde. Het onmogelijke mogelijk en het onbespreekbare bespreekbaar maken, het onverzoeerbare toch kunnen verzoenen. Ik ben nog steeds trots dat wij in het belang van de stad de sprong hebben gewaagd.

Neem je het schepenambt mee naar huis? Ja. Je verantwoordelijkheid opnemen, beleid maken en uitvoeren vindt helaas niet plaats binnen de werkuren. Als je wilt wegen, moet je offers brengen. Ik slaag er niet in daar een gezond evenwicht in te vinden. Ik heb de neiging mezelf te verliezen in de strijd voor inclusie.

Heb je vrienden in de politiek? Ik zou eerder spreken van een goede verstandhouding. En die is er zeker, vooral met mensen van andere partijen. Binnen de eigen partij ben je 'concurrentie' voor anderen. Een harde les. Maar dikwijls krijg je steun uit onverwachte hoeken!

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen? Met mijn eigen vertrouwelingen, mensen op wie ik altijd kan rekenen. Ze durven mij tegenspreken omdat ze weten waar ik voor sta, ondanks meningsverschillen blijven ze in mij geloven. Maar natuurlijk ook met de lokale en nationale voorzitter, met de coalitiepartners. Ik ben heel loyaal.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap?

Visies kunnen verzoenen. Conflicten kunnen ontmijden door ze bespreekbaar te maken. Gezamenlijke grond vinden, waar niemand die zo direct ziet.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest? Betreuren is het woord niet, maar zeker in de politiek is mijn geweten een zware last.

Welke eigenschap waardeert je het meest bij een oppositielid? De gave om mijn kant van het verhaal te zien en daar begrip voor op te brengen. Om daar zelfs in de mate van het mogelijke rekening mee te houden.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest? Mahatma Gandhi. Ik probeer zijn wijsheden in mijn achterhoofd te houden bij alles wat ik doe.

Wie zijn je huidige helden? Mensen die elke dag opkomen voor onze jongeren. Achter de schermen, in hun vrije tijd, uit de spotlights. Daar heb ik een mateloze bewondering voor!

Waar zou je nu het liefste zijn? Op de top van de Mount Everest. Om een totaal gevoel van vrijheid te mogen ervaren, maar ook de nietigheid van de mens. En de 'reis' om daar te geraken: fascinerend!

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak? Foemp.

Wat is je meest gekoesterde bezit? De liefde en vriendschap van mijn dierbaren. Zonder dat ben je niet enkel alleen, maar ook eenzaam.

Wat is volgens jou de diepste ellende? Geen doel hebben, bestaan zonder te leven.

Wat is je favoriete bezigheid? Tijd doorbrengen met mijn gezin en vrienden. 'Take time to waste a moment.' Dat kan zo bevrijdend werken.

Ga je nog af en toe op café in de stad? Ja, dat is belangrijk voor het menselijk contact. Neerdalen uit de ivoren toren en de realiteit omhelzen, of ze nu positief of negatief is.

Wat is je motto? One life, live it.

Aan wie geef je de estafettestok door? Aan Jo De Ro, schepen in Vilvoorde.

STEFAN DE WIT/REBE

Raadsleden verdienen beter

In de loop van het eerste jaar van deze beleidsperiode stapten 269 gemeenteraadsleden uit de raad, zo bleek begin januari '20, en dat op een totaal van 7398 raadsleden. Ze hadden dikwijls familiale, professionele en persoonlijke redenen, maar raadsleden willen ook meer impact in de gemeenteraad, een betere ondersteuning en een beter sociaal statuut.

Op 4 februari stelde parlementair Brecht Warnez, die ook schepen in Wingene is, in de Commissie Binnenlands Bestuur van het Vlaamse Parlement aan minister Bart Somers de vraag waarom zoveel raadsleden stoppen en welke maatregelen hij daartegen wil nemen. De minister bevestigde de cijfers en werkt aan de impact door onder andere het besluitvormingsproces te bestuderen en te laten testen (door de VVSG). Die dag reageerden veel lokale mandatarissen.

Liever meer impact

De Kuurnse burgemeester Francis Benoit tweette: 'Waarom gemeenteraadsleden afhaken? Simpel. Het decreet heeft de raad uitgehold tot een technische kwestie. Soms hebben raadsleden het gevoel een "bloempot" te sturen naar de raad. Beroepspolitici en verambtelijking doden enthousiasme raadsleden.' Ook Brecht Warnez heeft het over de impact van raadsleden: 'Dan hebben we het over de organisatie van de gemeenteraden, en of er commissies zijn waar ze grondig kunnen werken of dat ze in de fractie veel kunnen doen. Het lastige blijft dat je als raadslid wel veel kunt doen en op de agenda zetten en dossiers opbouwen, maar dat je daar tijd voor nodig hebt.' Als jong oppositielid in Bonheiden kan Charlotte Pittevijs wel haar ei kwijt: 'Vanuit de oppositie kun je commentaar geven, ideeën opwerpen. Je mag tenminste iets zeggen. Aan de overkant, bij de meerderheid, zijn er raads-

leden die nooit iets zeggen. De schepenen lichten alle onderwerpen toe, de rol van de meerderheidsraadsleden is enkel om mee te stemmen. Ze hebben geen invloed, misschien binnenskamers, maar dat ziet niemand. Volgens mij zou het beter zijn dat raadsleden die tot de coalitiepartijen behoren op de gemeenteraad ook een bijdrage kunnen leveren, vanuit hun expertise.' Haar grootste motivatie om politiek te bedrijven haalt ze uit de verwezenlij-

Charlotte Pittevijs:

'Meerderheidsraadsleden hebben geen invloed, misschien binnenskamers, maar dat ziet niemand. Volgens mij zou het beter zijn dat zij op de gemeenteraad ook een bijdrage kunnen leveren, vanuit hun expertise.'

kingen die de partij binnenhaalt. 'En als we het bestuur kunnen wijzen op dingen die niet oké zijn. Het frustrereert me als er iets onrechtvaardigs gebeurt of als er slechte beslissingen worden genomen. Als oppositielid kun je daar op de gemeenteraad iets over zeggen.' Niet alleen raadsleden, ook burgers willen meer impact op het lokale beleid. Daarom is het interessant om de komende maanden de burgerdialoog in de Duitstalige gemeenschap te volgen (zie volgend artikel) en de experimenten in de Vlaamse gemeenteraden. Het systeem met een politieke markt werkt goed in enkele Nederlandse ste-

den zoals Almere (zie *Lokaal 1* in 2019 of vvsg.be). Daar zijn raadsleden van meerderheid en oppositie verantwoordelijk voor bepaalde onderwerpen en zitten ze ook commissies voor. Bovendien zijn de schepenen en burgemeester daar geen lid van de gemeenteraad, waardoor ze minder op het debat wegen.

Ondersteuning

Brecht Warnez heeft een voorsprong op het doorsnee raadslid omdat hij jurist is en zich aan de universiteit Gent specialiseert in het recht van lokale besturen. 'Tijd is het belangrijkste gegeven. Politiek doe je niet voor de centen, wel omdat je iets wilt veranderen. Je moet er dus wel tijd in steken, en dat is niet zo evident voor gemeenteraadsleden.' De ondersteuning van raadsleden hangt grotendeels af van de goodwill van het lokale bestuur. In de ene gemeente hebben de raadsleden per fractie een lokaal ter beschikking, elders krijgen ze laptops, soms worden de

STEFAN DEWICKERE

Als beginnend raadslid komen er veel nieuwigheden op je af. Het eigen lokale bestuur kan raadsleden bijstaan in het verwerven van deze technische kennis.

kosten van de kinderopvang vergoed. Volgens Brecht Warnez staan raadsleden vandaag juridisch sterk ten aanzien van het college van burgemeester en schepenen. ‘Ze beschikken over dezelfde instrumenten zoals inzage-recht, bezoekrecht en het recht om schriftelijk en mondeling vragen te stellen. Het grote verschil is dat raadsleden niet ondersteund worden op administratief of inhoudelijk vlak.’

Charlotte Pittevels heeft het voordeel dat de andere raadsleden in haar fractie haar alles kunnen uitleggen. ‘Ik zit in een superteam, twee van de raadsleden zijn in de vorige beleidsperiode schepenen geweest en leggen me alles uit. Als je minder op de andere leden van je fractie kunt terugvallen, lijkt het me heel moeilijk om je als jong raadslid staande te houden.’

Sommige besturen organiseren voor de nieuwe raadsleden in het begin van de legislatuur een rondleiding op de diensten, maar weinig raadsleden gaan voor extra informatie in een dossier naar een medewerker op het gemeentehuis. In veel gemeenten worden de door de raadsleden gevolgde opleidingen door het lokale bestuur terugbe-

taald, soms bepaalt het huishoudelijk reglement een maximumbedrag. Dieuwertje Poté is schepen in Halle. Zij stelt voor dat gemeenteraadsleden en schepenen een aantal uren opleidingen moeten volgen, betaald door het lokale bestuur. ‘Ik denk daarbij zeker ook aan de technische kant van de materies waarvoor ze bevoegd zijn of die ze in commissies opvolgen. Zoiets moet Vlaanderen opleggen, want dat kun je niet overlaten aan de lokale besturen. Je kunt mensen die de opleidingen niet volgen, niet ontslaan, maar dat kan bij de verkiezing wel naar voren komen. Goede raadsleden, ook van de oppositie, zullen het college meer uitdagen en dat komt ten goede van het lokale bestuur en de lokale gemeenschap. Daar vaart iedereen wel bij, vooral de burger.’

Presentiegeld

Twintig jaar geleden werd de vergoeding van burgemeesters en schepenen sterk verbeterd, die van raadsleden ook, al hinkt dat bedrag serieus achterop. Raadsleden krijgen gemiddeld 200 euro per maand waarvan ze soms een deel afdragen aan de partij en waarop ze belasting betalen. Al zijn er mensen

die door flink te shoppen bij commissies en intercommunales een aardige vergoeding bijeenprokkelen. ‘Voor het geld hoeft je het niet te doen, als dat wel het geval zou zijn, hield je het niet lang vol,’ zegt raadslid Charlotte Pittevels die al gauw een avond per week met haar mandaat bezig is, want naast de gemeenteraad zijn er nog het studiewerk en de fractievergaderingen. ‘Maar het bedrag hoeft niet hoger te zijn, want je doet niet aan politiek omwille van het geld. De meesten doen het zoals ik vanuit de motivatie iets te kunnen betekenen voor je gemeente.’ In Nederland krijgen raadsleden een percentage van een schepenvergoeding. De helft zou in een gemiddelde gemeente neerkomen op een 1500 euro per maand. Deze politieke keuze is haalbaar als er minder raadsleden zijn. Ook dat is een politieke keuze want het heeft uiteraard consequenties, met het huidige kiessysteem vallen kleine partijen dan gemakkelijk uit de boot.

Vooral tijd tekort

Volgens Brecht Warnez is tijd belangrijk, veel belangrijker dan het presentiegeld. Om tijd te krijgen bestaat

voor gemeenteraadsleden al lang het systeem van politiek verlof. Wie bij een overheid werkt, kan elke maand twee dagen extra dienstvrijstelling krijgen, die dagen worden dus gewoon doorbetaald. Wie in de privé werkt, heeft recht op een halve dag politiek verlof in een gemeente met minder dan 10.000 inwoners en een hele dag als

heeft voor die dagen na afloop van het mandaat niets om op terug te vallen. Toch kan een loon hiervoor een oplossing betekenen, want aan presentiegeld kun je geen rechten verbinden, aan een loon wel. Anderzijds zijn er cumulatiebeperkingen voor mensen met een ziekte-uitkering, een werkloosheidsvergoeding of

avond tevoren in Wervik de stemming van de meerjarenplanning op de agenda stond, zowat de belangrijkste gemeenteraad van de legislatuur. Aan de universiteit vroeg hij nogmaals of een bijzonder statuut voor raadsleden mogelijk was, zoiets als voor topsporters of student-ondernemers. 'Daar wisten ze me opnieuw te zeggen dat dit niet kon. Ik kan wel een beroep doen op een werknemersstatuut als ik kan aantonen dat ik minimaal tachtig uur per maand besteed aan mijn mandaat,' vertelt Robin Depoorter. Maar hoe kan hij tachtig uur per maand attesteren? 'Hoeveel tijd reken je voor voorbereidingen, raden van bestuur, algemene vergaderingen, coalitievergaderingen, vergaderingen met je partij zelf, vergaderingen met je fractie, het luisteren naar de burger op evenementen of het steunen van startende ondernemers?' Robin Depoorter ijvert ervoor om de combinatie studies en mandaat leefbaar te houden en dat er bij het statuut van de mandataris ook gedacht wordt aan de jonge verkozenen. En Charlotte Pitteviels wijst nog op een ander probleem waarmee jonge raadsleden worden geconfronteerd: 'Ik wil niet mijn hele leven bij mijn ouders blijven wonen, maar als ik verhuis, ben ik mijn mandaat kwijt. Ik heb me geëngageerd voor zes jaar en tegenover mijn kiezers wil ik dat graag blijven doen, maar als ik alleen wil wonen wordt dat moeilijk.'

Brecht Warnez:

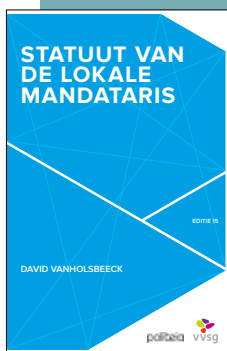
'Als je politiek verlof neemt, verlies je een stuk van je presentiegeld, want dat wordt teruggevorderd door de werkgever. De meeste mensen die niet bij de overheid werken, nemen elke maand een of enkele dagen onbetaald verlof in plaats van dat ingewikkelde politieke verlof.'

de gemeente meer inwoners telt, maar financieel is dit een bijzonder ingewikkeld stelsel. Het verschil met iemand die bij de overheid werkt, is zeer groot. 'Er zijn weinig mensen die dat effectief gebruiken,' merkt Brecht Warnez op. 'Als je politiek verlof neemt, verlies je een stuk van je presentiegeld, want dat wordt teruggevorderd door de werkgever. De meeste mensen die niet bij de overheid werken, nemen elke maand een of enkele dagen onbetaald verlof in plaats van dat ingewikkelde politieke verlof.'

Beter sociaal statuut – raadsleden

Wie daarom als raadslid een of enkele dagen per week minder gaat werken,

een pensioen. Zij mogen maar een bepaald bedrag bijverdienen, de gemeente compenseert dit wel, maar zo schuift de federale of Vlaamse overheid die factuur door naar de gemeente. Maar er zijn nog heikle punten. Zo vroeg het Wervikse gemeenteraadslid Robin Depoorter die tegelijk student rechten is, na zijn verkiezing aan de faculteit of er een mogelijkheid was om een statuut aan te vragen voor de combinatie gemeenteraadslid-student. Onmogelijk, luidde het antwoord. Jammer, dacht Robin Depoorter, en liet de zaak rusten tot hij in december '19 zijn examenrooster kreeg. Op 8 januari moest hij om half negen een examen in Gent afleggen, terwijl de

Het statuut van de lokale mandataris – editie 15

Het uitoefenen van een lokaal politiek mandaat vraagt veel inzet. Daarom is het belangrijk dat lokale verkozenen een goed sociaal en financieel statuut hebben. Het statuut van de lokale mandataris zit echter complex in elkaar. We moeten met veel verschillende aspecten rekening houden. Daarom hebben we deze pocket opnieuw volledig geactualiseerd.

Komen aan bod: de vergoedingen van mandatarissen, mandatenlijsten en vermogensaangiften, het politiek verlof, cumulatie van politieke mandaten, de pensioenregeling, eretitels, het beroepsgeheim en de tuchtregeling. Deze vijftiende editie is ook aangevuld met de laatste wetswijzigingen, gewijzigde bedragen ten gevolge van indexeringen en andere aanpassingen, nieuwe interpretaties van het recente basisbesluit op het statuut van de lokale mandatarissen – specifiek de regeling van de uittredingsvergoeding en de terugbetaling van sociale bijdragen en de nieuwe regeling van het politiek verlof.

Prijs: 49 euro | Auteur: David Vanholsbeeck, stafmedewerker VVSG | Bestellen via www.politeia.be of info@politeia.be

Beter sociaal statuut – schepenen

Daarom pleit Dieuwertje Poté uit Halle voor een professionalisering van de statuten. 'Als je als schepenen in een stad als Halle met 40.000 inwoners je ambt goed wilt doen, ben je er zo goed als voltijds mee bezig. Toen ik zwanger werd, bleek er geen enkel statuut op mij van toepassing. Na de bevalling ben ik twee maanden met mijn kind thuis geweest zonder wedde. Ik wilde geen bezoldiging als schepenen omdat dit politiek inhalig overkomt. Anderzijds was ik wel mijn belangrijkste bron van inkomen kwijt en leek ik wel de eerste schepenen te zijn die een kind kreeg.'

Ze kent collega's in andere gemeenten die met een burn-out lange tijd thuis zijn gebleven. 'Zij werden wel doorbetaald, waardoor er geen vervangschepenen kon worden aangeduid. Als ze zich wel hadden laten vervangen, was hun inkomen weggefallen.'

Ze noemt het een grijze zone. 'Naast schepenen ben ik advocaat en heb ik als zelfstandige halftijds moederschapsrust opgenomen om mijn zaak voort te zetten. Maar toen ik na twee maanden weer schepenen werd, kon ik die andere helft van mijn zwangerschapsverlof niet meer opnemen, terwijl ik toch op geen enkele manier als schepenen ver-

goed was geweest of een statuut had gehad.'

Bij een professioneler statuut stelt ze trouwens voor schepenen een tussentijdse evaluatie voor, zeker in grotere gemeenten. 'De verkiezingen zijn de ultieme evaluatie, maar vanuit het oogpunt "goed bestuur" is dit een interessant idee. Er is veel verbetering mogelijk. In elk geval moet het mandaat geprofessionaliseerd worden. Daar wint de burger ook bij.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

BEGEO

Brussels Expo

24-03-2020

NGI
Nationaal
Geografisch
Instituut

IGN
Institut
Géographique
National
www.ngi.be

SCHRIJF
JE IN!

PRIJZENPOT VAN
10.000 EURO

5DE EDITIE

MATEXI AWARD '20

'De Matexi-award is een mooie bekroning van het grote vrijwilligersengagement in de Tienese buurtwedstrijd Lazuur. Het is ook een fijne avond met inspirerende voorbeelden uit het hele land'

Katrien Partyka,
Burgemeester stad Tienen.

Voor het 5de jaar op rij organiseert buurtontwikkelaar Matexi de Matexi Award. Daarmee **bekroont Matexi de vele Belgen die zich met hart en ziel inzetten voor hun buurt.**

We roepen lokale overheden én particulieren op om een **project** in te dienen **dat de verbondenheid tussen burens versterkt** en de **leefbaarheid van buurten vergroot**. Dit jaar komt er nog een extra prijs bij: de prijs voor **het groenste initiatief!**

Inschrijven mogelijk vanaf **24 februari tot 21 april 2020**.
Doe mee via **www.matexi-award.be**

Welkom
in de
buurt.

Burgerdialoog in de startblokken

Bürgerdialog
in Ostbelgien

De democratie lijkt in crisis. De burgers worden mondiger. Ook in Duitstalig België klinkt de roep om meer inspraak. Daarom start de Duitstalige Gemeenschap met een permanente burgerdialoog. Het nieuwe systeem is ondertussen uitgetekend, deze maand komen de uitgelote burgers van de burgerassemblee voor het eerst samen om te discussiëren en een gezamenlijk standpunt in te nemen. Het eerste thema is gezondheidszorg.

De Duitstalige Gemeenschap telt negen gemeenten maar heeft met 77.000 inwoners de schaal van een stad. In februari 2019 keurde het Duitstalige parlement het decreet voor de invoering van een permanente burgerdialoog in de Duitstalige Gemeenschap goed. Om daar vorm aan te geven werden er twee lichamen in het leven geroepen: de burgerraad (*Bürgererrat*) en de burgerassemblee (*Bürgerversammlung*). Ze krijgen logistieke en andere steun van een bestendig secretariaat.

De inspiratie voor de permanente burgerdialoog heeft de Duitstalige Gemeenschap bij de G1000 gehaald en bij initiatiefnemer David Van Reybrouck die ter stoffering van het lotingsysteem twee boeken heeft geschreven: *Een pleidooi voor populisme* (2011) en *Tegen verkiezingen* (2013).

De burgerraad bewaakt de dialoog

De burgerraad is het permanente orgaan van de burgerdialoog. Hij organiseert en bewaakt het hele proces. Hij kiest de thema's die de burgerassemblees moeten bespreken en kan ook zelf thema's voorstellen. Dat kunnen trouwens ook alle andere leden van de bevolking en politici. Het parlement kan zelf maximaal drie thema's per jaar voorstellen. Om te

garanderen dat voorstellen van individuele burgers door een (groot) deel van de bevolking worden gedragen, moet zo'n voorstel de handtekening van minstens honderd burgers krijgen. Uiteraard houdt de burgerraad bij de keuze van het thema rekening met het feit dat de kwestie onder de bevoegdheid van de Duitstalige Gemeenschap moet vallen. De burgerraad beslist ook over de organisatie en alle praktische vragen van de burgerassemblees, zoals het aantal vergaderingen, tijdstip, plaats en duur en de keuze van de experts. Hij is verantwoordelijk voor de naverwerking en de evaluatie van het hele proces. Het enige wat de leden van de burgerraad dus eigenlijk niet doen is discussiëren over het thema en aanbevelingen aan de politiek formuleren. Dat is de opdracht van de assemblee.

De burgerraad bestaat uit 24 mensen. Principieel zijn dit personen die al eerder in de burgerassemblee hebben gezeten en die dus weten hoe de burgerdialoog functioneert. Omdat de eerste burgerraad al eerder aan de slag ging dan de eerste burgerassemblee, was dit natuurlijk niet mogelijk. De eerste burgerraad bestaat nu uit zes vertegenwoordigers van de partijen die in het parlement zetelen, zes deelnemers van het pilotproject Burgerforum Kinderopvang uit 2017

Het parlement kan de aanbevelingen van de burgerassemblee overnemen en in wetten gieten. Doet het dat niet, dan moet het uitvoerig motiveren waarom. Het kan ze dus niet zomaar afwimpelen of naast zich neerleggen.

Wanneer burgers jaar na jaar samenkomen om telkens weer over een ander thema dat op dat moment de aandacht heeft, te overleggen en mee te beslissen, dan is dat een sterk signaal aan de politici.

en twaalf uitgelote burgers. Om de zes maanden wordt een derde van de burgerraad vervangen.

‘Sinds september 2019 komt de burgerraad maandelijks samen om over het proces te beslissen en een onderwerp te kiezen. Dat eerste onderwerp is gezondheidszorg geworden,’ vertelt Anna Stuers, sinds de zomer van 2019 de bestendig secretaris van de burgerdialoog.

Plannen, praten en beslissen

Zodra het thema vastligt, komt zoals gezegd de burgerassemblee in actie. Daar hebben de discussies plaats en worden aanbevelingen geformuleerd waarmee de burgers naar het parlement gaan.

Eerst verzamelen de leden van de burgerassemblee alle mogelijke informatie over het thema. Ze zoeken informatie, bijvoorbeeld in de bibliotheek van het parlement, luisteren naar alle mogelijke betrokkenen en experts en kunnen ook juridische raad inwinnen. Daarna discussiëren ze en formuleren ze op basis van hun grondige inzichten aanbevelingen. Het is de bedoeling dat ze die unaniem kunnen opstellen. Lukt dit niet, dan is er een viervijfde-meerderheid binnen de groep nodig voordat ze ermee naar het parlement stappen.

Dit voorjaar gebeurt dit allemaal voor de allereerste keer. Anna Stuers vertelt: ‘Op de eerste bijeenkomst van 7 maart zetten gezondheidsexperts hun visie uiteen en bezorgen we de burgers alle mogelijke informatie. Op de tweede vergadering twee weken later zullen ze vooral debatteren, zodat ze op de derde vergadering op 4 april hun aanbevelingen aan het parlement kunnen formuleren.’ Een externe moderator zal deze bijeenkomsten in goede banen leiden.

De aanbevelingen worden door een delegatie van de burgerassemblee voorgesteld aan de verantwoordelijke parlementscommissie, maar alle leden van de assemblee kunnen er in discussie treden met de commissieleden en de minister. Deze zitting is openbaar, alle burgers van de Duitstalige Gemeenschap kunnen ze dus bijwonen.

Dan is het woord aan de politici. Ze kunnen de aanbevelingen van de burgerassemblee overnemen en in wetten gieten. Doen ze dat niet, dan moeten ze uitvoerig motiveren waarom. Ze kunnen ze dus niet zomaar afwimpelen of naast zich neerleggen. De zitting waarin zij bespreken wat ze met de aanbevelingen zullen doen – geheel of gedeeltelijk overnemen of afwijzen – is trouwens ook openbaar. Na uiterlijk een jaar controleert de burgerraad in hoeverre de aanbevelingen in decreten omgezet zijn.

Loting

De leden voor de burgerassemblee worden uitgeloot. Iedereen die in de Duitstalige Gemeenschap woont en minstens zestien jaar oud is, komt in aanmerking, behalve wie door een misdrijf zijn stemrecht verloren heeft en wie een openbaar ambt uitoefent (leden van het parlement en de regering, provinciale en lokale mandatarissen, rechters en procureurs en leidende ambtenaren).

Voor deze eerste ronde schreef secretaris Anna Stuers duizend uitgelote burgers aan met de vraag of ze wilden deelnemen aan de burgerdialoog. 115 mensen reageerden positief, 140 deden de moeite een negatief antwoord te sturen en uit te leggen waarom ze niet konden of wilden deelnemen. Hoeveel mensen er in de burgerassemblee plaatsnemen, wordt per thema beslist door de burgerraad, voor het thema gezondheidszorg zijn er uit de burgers die zich hebben aangemeld 25 mensen geselecteerd op basis van leeftijd, opleiding en geografische spreiding. ‘Als iemand toch niet aan de vergaderingen kan deelnemen, zoeken we ter vervanging iemand met hetzelfde profiel uit onze lijst,’ legt Anna Stuers uit. De bedoeling is wel dat de burgerassemblee haar thema gedurende het hele jaar met dezelfde leden blijft opvolgen, al kun je niemand verplichten te blijven zitten als hij of zij het om een of andere reden niet langer wil. Alle leden van burgerraad en burgerassemblee krijgen per bijeenkomst een kleine vergoeding en terugbetaling van transportkosten.

De democratie dubbel versterkt

De Duitstalige Gemeenschap maakt zich sterk dat ze met deze procedure een uniek en bijzonder sterk model van burgerparticipatie gecreëerd heeft. De ervaring met het pilotproject betreffende kinderopvang in 2017 was zo positief dat ze deze werkwijze wilde bestendigen. Wanneer burgers jaar na jaar samenkomen om telkens weer over een ander thema dat op dat moment de aandacht heeft, te overleggen en mee te beslissen, dan is dat een sterk signaal aan de politici en een manier voor hen om nog beter te begrijpen wat de bevolking belangrijk vindt.

Omgekeerd krijgen de betrokken burgers – en via hen ook hun vriendenkring en familie – meer inzicht in en begrip voor de politieke besluitvormingsprocessen. Hun vertrouwen daarin en hun geloof in de democratische instellingen kunnen er alleen maar wel bij varen. ■

MARLEEN CAPELLE EN MARLIES VAN BOUWEL ZIJN REDACTEURS VAN LOKAAL

TECHNICI VAN VINCI FACILITIES VOEREN INTERVENTIES UIT PER

ELEKTRISCHE CARGOFIETS

VINCI Facilities is één van de topspelers in de markt van Facility Management en Technisch onderhoud. Het is onderdeel van VINCI Energies, een VINCI-dochteronderneming gespecialiseerd in energie-, informatie- en communicatietechnologieën. Een van de kerntaken van VINCI Facilities is het uitvoeren van interventies op locatie. Dit efficiënt laten verlopen in een drukke stadsomgeving, werd de afgelopen jaren steeds moeilijker. Door de vele mobiliteitsknopen en autoluwe zones wordt soms meer tijd gependend in de wagen dan effectief in het werkveld. Parkeermogelijkheden worden schaars en door de lage emissiezones (LEZ) mogen niet langer alle types bestelwagens de stad in. Daarom zet VINCI Facilities nu elektrische cargofietsen in voor het personeel.

VERSCHILLENDE VOORDELEN

Het type cargofiets dat in het straatbeeld te zien is, is een elektrisch aangedreven bakfiets waarop de bestuurder vooraan plaatsneemt; achteraan is een grote laadruimte voorzien waarin plaats is voor het werkmateriaal zoals gereedschapskoffers. Dit vervoermiddel biedt verschillende voordelen voor de technici. Ten eerste rijden ze op het fietspad waar geen fileleed is. Dit zorgt voor een grote tijds winst. Ten tweede wordt een parkeerplaats zoeken verleden tijd en zijn er dus ook geen retributies meer. Ten slotte stoot de fiets geen uitlaatgassen uit en is het gebruik ervan bovendien goed voor de gezondheid.

METEEN VERK(N)OCHT

De vraag kwam van een van de technici van VINCI Facilities zelf. Luc werkt als elektricien, woont in Berchem en moet dus vaak de stad in naar klanten. Hij mocht als eerste de fiets een week lang in gebruik nemen en was meteen verkocht. "Met mijn cargofiets verliepen de interventies verrassend vlotter en in het centrum ben ik veel sneller dan eender welke auto. In steden is er dan ook niet veel nodig om urenlang in de file te staan. Enkel voor grote werken neem ik nog een bestelwagen, maar ik ben volledig verknocht aan mijn nieuwe cargofiets!"

Het was Ward Beniest, Business Unit Manager van VINCI Facilities die samen met Luc zocht naar een oplossing. Hij is dan ook overtuigd van de voordelen van dit vervoermiddel: "Onze klanten zijn erg blij met de snellere service. Voor de stadsbewoner is het ook positief, gezien er zo minder wagens rondrijden. Bovendien verkleinen we op deze manier de CO₂-afdruk van VINCI Facilities. Het is een win-win."

VINCI Facilities, het merk van VINCI Energies Belgium dat zich richt op Facility Management, laat zijn technici vanaf nu interventies uitvoeren met een elektrische cargofiets. Een eerste exemplaar werd zopas in gebruik genomen in en rond Antwerpen. Dit milieuvriendelijke vervoermiddel als alternatief van of aanvulling op de klassieke bestelwagen is de oplossing voor een reeks mobiliteits- en parkeerproblemen. Het initiatief komt op vraag van een van de werknemers zelf en past binnen de missie van VINCI Energies om in te zetten op groene groei en ontwikkeling.

GROENE GROEI

Het gebruik van elektrische cargofietsen sluit mooi aan bij andere initiatieven binnen VINCI Energies. "Een van onze drijfveren is het inzetten op groene groei en ontwikkeling", vertelt Ward Beniest. "Zo laten veel werknemers de laatste jaren meer en meer hun auto thuis en schaffen ze een fiets aan. We hebben zelfs de fietsenstalling moeten verdubbelen om tegemoet te komen aan de exponentiële groei van het aantal fietsen. Naar de toekomst toe blijven we deze ingeslagen weg volgen en nodigen we alle technici die enthousiast zijn over deze manier van werken uit om zich aan te sluiten bij een van onze groene en sportieve teams."

CONTACT

www.vinci-facilities.be

Hoe werkt de reflectiekamer integriteit?

Stel je vraag via mail aan reflectiekamer.integriteit@vvsb.be.

Omschrijf de situatie die een beslissing van je eist.

We leggen samen een datum vast waarop de reflectiekamer in jouw aanwezigheid samenkomt.

Met een viertal leden die zich kunnen vrijmaken, kom je in alle privacy en vertrouwen samen, onder leiding van de procesbegeleider.

Op basis van de ledenlijst kun je aangeven wie je eventueel liever niet aanwezig ziet bij de reflectie, bijvoorbeeld omdat het iemand van je bestuur is.

Een lid van het secretariaat is aanwezig om (anoniem) verslag te maken.

De reflectiekamer is open

Eerste hulp bij integriteitsvraagstukken

Scheldpartijen in de gemeenteraad, gelekte documenten, belangenvermenging, gespannen verhoudingen in het college, bedenkelijke facebook- en twitter-berichten, deontologische codes die niet worden nageleefd, moeilijke beslissingen. Dat komt bij ons niet voor, zeg je? Fijn, houden zo. Dan hoef je dit artikel niet te lezen, want dan heb je de reflectiekamer integriteit niet nodig.

De reflectiekamer integriteit is nieuw in het VVSG-aanbod, opgericht voor zowel de personeelsleden als de politici van lokale besturen. De reflectiekamer bestaat uit een groep mensen uit het werkveld die, onder begeleiding, samen zitten met de vraagsteller om hem of haar met raad bij te staan. Vorig jaar lanceerden we een oproep met de vraag naar kandidaten voor de reflectiekamer. Er was veel belangstelling en zo hebben we ruim twintig personen, gaande van schepenen en raadsvoorzitters tot algemeen directeuren, diensthoofden en beleidsmedewerkers opgeleid tot leden van de reflectiekamer.

Mandatarissen en medewerkers van het lokale bestuur die met een integriteitsvraagstuk zitten, kunnen bij de reflectiekamer terecht. Je krijgt een duur cadeau van een leverancier. Je krijgt de vraag gevoelige informatie door te spe-

len. Je moet adviseren of een beslissing nemen in een dossier waarbij je ouders betrokken zijn. Er kunnen situaties opduiken waarbij je niet weet wat je moet doen, omdat het nu eenmaal niet altijd zwart-wit is. Er zijn altijd argumenten voor de ene en voor de andere beslissing. Een vraag voor de reflectiekamer kan dus een moreel dilemma zijn, het wegen van een mogelijke schending van de deontologische code, een vraag over belangenvermenging of handhaving. Allemaal situaties waar de vraagsteller voor een lastige morele keuze of beslissing staat. Een situatie waar de vraag opduikt: Wat is hier en nu het juiste, het integere dat mij te doen staat? Hoe blijf ik integer?

Op systematische wijze onderzoekt de reflectiekamer, samen met de vraagsteller, wat het integere antwoord is op de gestelde kwestie. De kamer stelt kritische vragen, onderzoekt blinde

vlekken, weegt rechten, wensen en belangen zorgvuldig tegen elkaar af en brengt kwetsbaarheden in kaart.

Het doel van het onderzoek is om de blik en bijgevolg ook de mogelijkheden van de vraagsteller scherp te stellen en te verruimen. Op die manier helpt de reflectiekamer de vraagsteller bij het maken van een integere en gefundeerde keuze of beslissing. De reflectiekamer geeft dus geen advies aan het lokale bestuur maar helpt de vraagsteller om zelf een beslissing te nemen.

Vragen die naar de reflectiekamer gestuurd worden, worden zo anoniem mogelijk behandeld. Zo kan de vraagsteller leden 'wraken' en ervoor kiezen dat zij niet betrokken worden bij de casus. De overige leden van de reflectiekamer ontvangen een oproep met daarin het te bespreken thema en de naam van het lokale bestuur waaruit de vraag afkomstig is. De concrete vraag en de identiteit van de vraagsteller worden enkel gedeeld met die leden van de reflectiekamer die bijeenkomen om de casus te bespreken. We rekenen op hun integriteit om niet mee te oordelen wanneer ze voor zichzelf mogelijke belangenvermenging zien.

Los van de reflectiekamer kun je nog steeds bij ons terecht met vragen over de regelgeving of met puur juridische vragen. Daar heb je geen bijeenkomst van de reflectiekamer voor nodig. Die vragen verwijzen we naar de medewerkers van de VVSG. ■

MELANIE DEMAERSCHALK, MARIAN VERBEEK EN KAREN SARENS
ZIJN VVSG- EN DIVERSCITY-MEDEWERKERS INTEGRITEIT

Wie zijn de leden van de reflectiekamer?

De reflectiekamer bestaat uit twintig mensen van wie per case vier à vijf personen aanwezig zijn. Alle leden komen uit een lokaal bestuur en hebben een opleiding gevolgd. De volledige lijst staat op www.vvsg.be/bestuur/reflectiekamer-integriteit.

Patrick Geussens begeleidt het reflectieproces. Hij is een extern deskundige met ruime ervaring in het begeleiden van morele reflectiegesprekken binnen de overheid. Hij is docent beroepsethiek en *Ethical managerial problem solving* in de Thomas More Hogeschool.

VVSG- en Diverscity-medewerkers Melanie Demaerschalk, Marian Verbeek en Karen Sarens staan in voor het secretariaat en de praktische ondersteuning van de reflectiekamer.

De inwoners beter bedienen

Politici nemen de beslissing om te fusioneren. Dat is het startsein voor een proces waarbij de fusionerende gemeenten tot één organisatie in elkaar worden geschoven. Dat proces is een jaar na de fusie nog lopende. In dit derde en laatste fusieartikel kijkt *Lokaal* naar waar het alle fusies om te doen is: een slagkrachtiger lokaal bestuur worden met betere dienstverlening voor de inwoners.

We moeten er geen doekjes om winden: de wortel die de Vlaamse overheid fusioneerende gemeenten voorhoudt, ziet er best appetijtelijk uit. De fusiebonus of schuldovername van 500 euro per inwoner heeft gewerkt en was een stimulans of zelfs een doorslaggevende factor voor zes van de zeven fusiegemeenten. Alleen Pieter De Crem, titelvoerend burgemeester van Aalter, zegt dat Aalter en Knesselare ook zonder die centen zouden zijn samengegaan. Om de maximale fusiebonus te kunnen genieten hebben enkele gemeenten nog extra geleend. Burgemeester van Kruisem Joop Verzele: 'Kruishoutem en Zingem waren financieel zeer gezond, we hebben allebei vrij veel industrie aan de E17. Geen van de twee gemeenten had 500 euro schulden per inwoner. Dus hebben we geleend om aan dat bedrag te komen.' Overpelt heeft in 2018 extra schulden gemaakt door het gemeentehuis te moderniseren en extra wegen te asfalteren. Hierdoor kreeg de nieuwe fusiegemeente een Vlaamse fusiebonus van 15,9 miljoen euro waardoor de schuldenlast is verminderd en er in de toekomst nog investeringen mogelijk zijn.

Lagere belastingen en investeringen

Grosso modo gaat het geld van de fusiebonus naar drie zaken: belastingverlaging, investeringen (in infrastructuur) en betere dienstverlening. Aalter, Kruisem, Lievegem en Deinze hebben de schuldovername deels gebruikt om de fiscaliteit gelijk te schakelen, zowel de aanvullende personenbelasting

als de opcentiemen op de onroerende voorheffing, op het laagste niveau van de twee/drie fusionerende gemeenten. Burgemeester Jan Vermeulen van Deinze: 'We hebben ook enkele belastingen in Nevele afgeschaft, zodat het financiële voordeel voor de inwoners van de kleine fusiepartner het grootst is. Dat is psychologisch niet onbelangrijk.' In Oudsbergen blijft de personenbelasting op 6,5 procent, gemiddeld ligt ze in Vlaanderen op 7,2 procent. De opcentiemen zijn er 838, in Vlaanderen is het gemiddelde 880. Oudsbergen zal in de lopende bestuursperiode alleen al 42 miljoen euro investeren in verkeersveiligheid, fietspaden en snelheidscontroles. Elke deelgemeente heeft een ontmoetingsplek, 370 verenigingen kunnen op gemeentelijke steun rekenen. Puurs-Sint-Amands zet zijn actief investeringsbeleid voort en zal tot 2024 honderd miljoen euro investeren. Lievegem heeft 48 miljoen euro investeringen ingeschreven op het meerjarenplan, onder andere in sport- en cultuurinfrastructuur in de drie deelgemeenten. In deelgemeente Lovendegem komt er ook een nieuw administratief centrum voor de fusiegemeente. Algemeen directeur Eddy De Mits: 'De schuldenlast van de Vlaamse gemeenten is gemiddeld ongeveer 1000 euro per inwoner. Door de fusiebonus zakte die bij ons tot 500 euro. Met de extra investeringen in het meerjarenplan gaan we weer naar het Vlaamse gemiddelde van 1000 euro.' Kruisem zal het volledige centrum van Kruishoutem heraanleggen. In Zingem wordt geïnvesteerd in de stationsomgeving. In

Jan Vermeulen:

‘We hebben ook enkele belastingen in Nevele afgeschaft, zodat het financiële voordeel voor de inwoners van de kleine fusiepartner het grootst is. Dat is psychologisch niet onbelangrijk.’

de deelgemeente Huise komt er betere sport- en jeugdinfrastuctuur. In deelgemeente Ouwegem wordt een dorps-huis gebouwd. Joop Verzele: ‘We zetten zeer sterk in op ontmoeting. Het verenigingsleven en daaraan verbonden infrastructuur zijn absolute topprioriteiten voor de fusiegemeente. Met de belastingverlaging en de extra investeringen kunnen we zaken realiseren die vroeger onmogelijk waren, maar we beseffen zeer goed dat dit maar een tijdelijk fusievoordeel is. Over twaalf jaar zijn die middelen opgesoupeerd.’ Ook in Oudsbergen zal de 11,5 miljoen euro schuldverlichting na een of twee legislaturen vergeten zijn. ‘Maar,’ zegt algemeen directeur Guy Bodeux, ‘we hoeven nu de pensioenlast van het gemeentepersoneel niet op de inwoners af te wentelen door de belastingen te verhogen. Bovendien laten de fusie en de daaraan gekoppelde fusiebonus ook toe daadkrachtiger te worden op lange termijn. Je kunt investeren in gespecialiseerde medewerkers en in kennis, wat als kleine gemeente zeer moeilijk is. Denk bijvoorbeeld aan het zeer actuele smartverhaal.’

Voor een betere dienstverlening

De zeven fusiegemeenten investeren zonder uitzondering in betere dienst-

verlening, deels met de middelen van de schuldovertname, deels dankzij de effecten van schaalvergroting. ‘In de jaren zestig deed een gemeente niet veel meer dan slachtvergunningen en identiteitskaarten uitreiken, met af en toe een bouwvergunning,’ zegt de Oudbergse burgemeester Lode Ceysens. ‘Nu heb je meer expertise nodig en als kleine gemeente kun je die maar moeilijk in huis halen. Zelfs in een samenwerkingsverband ben je een van de vele. Ik geloof in de nabijheid van de burger, maar ook in de slagkracht van het bestuur en daarvoor heb je een grotere gemeente nodig.’ Zeker gemeenten als Knesselare, Nevele of Sint-Amands misten de kennis van zaken en het personeel om ingewikkelde dossiers vlot af te kunnen handelen. Aalter heeft bijvoorbeeld een zeer goede gemeentelijke app. ‘Een kleine gemeente kan zo iets nooit realiseren, de investering is veel te groot,’ zegt Pieter De Crem.

Burgemeester Frank Smeets van Pelt geeft aan dat je met grotere diensten efficiënter kunt werken. ‘Een bouwvergunning, de aanleg van een pleintje of het afgeven van een identiteitskaart blijft hetzelfde werk, maar we kunnen het wel efficiënter doen. Mensen kunnen ook meer doorgroeien in hun

werk, zich specialiseren. Diensten zijn minder kwetsbaar als er iemand wegvalt, er is altijd een back-up. Als grotere gemeente ben je beter gewapend.’ Tony Vermeire, burgemeester van Lievegem, illustreert de specialisatiemogelijkheden: ‘We krijgen een voltijdse seniorenconsulent, straks zijn er drie IT-medewerkers, iemand zal zich toespitsen op lokale economie, zodat we een ondernemersloket hebben. Er komen medewerkers voor toerisme en mobiliteit. Meestal zijn het mensen die al voor een van de drie organisaties werkten, de fusie maakt het mogelijk dat ze zich specialiseren. Soms gaat het over nieuwe aanwervingen.’

Puurs-Sint-Amands heeft de openingsuren van de gemeentelijke administratie verruimd, van 25 naar 36 uur per week. ‘Maar het gaat niet enkel over de openingsuren,’ zegt burgemeester Koen Van den Heuvel. ‘Het is een breed verhaal. Het betekent ook dat de mensen in Sint-Amands nu zes dagen per week warme maaltijden aan huis geleverd kunnen krijgen in plaats van vijf. Dat helpt tegen de eenzaamheid van ouderen. In Puurs werden de tachtigplussers al bezocht door het lokaal dienstencentrum, nu gebeurt dat ook in Sint-Amands. Daar komt nu ook een lokaal dienstencentrum.’

Koen Van den Heuvel:

‘Na ons masterplan voor Sint-Amands, dat tot stand kwam na een Open Oproep van de Vlaams Bouwmeester en dat van de kade aan de Schelde een pareltje zal maken, komt er een masterplan voor Oppuurs en Lippelo.’

‘We hoeven nu de pensioenlast van het gemeentepersoneel niet op de inwoners af te wentelen door de belastingen te verhogen. En we kunnen investeren in gespecialiseerde medewerkers en in kennis, wat als kleine gemeente zeer moeilijk is.’

Nabijheid niet verliezen

Het lokaal dienstencentrum in Sint-Amands illustreert dat de fusiegemeenten ondanks de schaalvergroting zeer veel aandacht blijven hebben voor de nabijheid van de dienstverlening. Nog eens burgemeester Van den Heuvel: ‘Na ons masterplan voor Sint-Amands, dat tot stand kwam na een Open Oproep van de Vlaams Bouwmeester en dat van de kade aan de Schelde een pareltje zal maken, komt er een masterplan voor Oppuurs en Lippelo. We willen daar meer dynamiek brengen dankzij infrastructuur voor vrije tijd. Ook de kinderopvang houden we decentraal, net als bijvoorbeeld de zaaltjes voor verenigingen. In Sint-Amands is betere jeugdinfrastructuur een speerpunt. De lokalen van de Chiro zijn verplaatst, we hebben er gronden voor aangekocht.’ Oudsbergen rolt dit jaar een nieuw en modern dienstverleningsmodel uit, zowel in het organogram als in de huisvesting. Burgemeester Lode Ceysens: ‘Beide gemeentehuizen die op elf kilometer van elkaar liggen, zullen een snelloket hebben voor kleine handelingen, iedereen zal er vrij in- en uitlopen. Andere contacten zullen meer en meer op afspraak gebeuren. Het backoffice met de diensten Mens komt in Opglabbeek, dat met de diensten Ruimte en de ondersteunende diensten in Meeuwen-Gruitrode. Een digitaal midoffice is open tot 19 uur. Maar we zullen nog twee jaar moeten schipperen, omdat de gebouwen nog niet klaar zijn.’ Algemeen directeur Guy Bodeux: ‘Het is niet de bedoeling de dienstverlening in te krimpen, we willen ze efficiënter maken.’ Ook in Pelt komt er geen nieuw gemeentehuis. ‘We hebben twee pronte

gebouwen met uitstraling, wat zou je daar dan nog mee doen? We klagen dat de winkels uit het centrum wegtrekken, dan mogen we zelf niet weggaan,’ zegt burgemeester Frank Smeets. ‘We hebben wel onze oorspronkelijke beslissing bijgesteld om in Overpelt de persoonsgebonden zaken onder te brengen en in Neerpelt de grondgebonden materies. Na drie maanden zagen we al dat het niet zou werken, inwoners stonden voortdurend aan het verkeerde adres. Bovendien behielden we nog altijd twee groepen personeelsleden en we wilden één organisatie hebben met een gemeenschappelijke sfeer. Nu komt de hele administratie naar Overpelt, we zullen het gebouw uitbreiden. In Neerpelt krijgt het oudste gedeelte van het gemeentehuis een grondige verbouwing met een grotere raadzaal, een trouw- en ontvangstaal. Verder zullen we er de twee bibliotheken, die nu in verouderde gebouwen zitten, samenbrengen.’ In Lievegem wordt het backoffice over drie, vier jaar gecentraliseerd in een nog te bouwen administratief centrum in deelgemeente Lovendegem. Daarnaast komen er steunpunten in Zomergem en Waarschoot waar inwoners terecht kunnen voor basisdienstverlening en, als ze bijvoorbeeld minder mobiel zijn, voor een adviesgesprek op afspraak. ‘We zullen veel backofficetaken centraliseren,’ zegt burgemeester Tony Vermeire, ‘maar voor bijvoorbeeld burgerzaken is nabijheid belangrijk. Een nieuw team met mensen uit de verschillende gemeenten verzorgt nu al het onthaal op de drie locaties en handelt informatieve vragen meteen af, telefonisch, via mail of fysiek. Voor zaken die iets meer tijd vragen, is er

op de drie plekken een loket. Ook voor vrije tijd kiezen we voor nabijheid, we zullen een basisaanbod van jeugd, sport, cultuur in de drie vroegere gemeenten hebben.’

In Kruisem komt er geen centralisatie van het backoffice. ‘Een nieuw gebouw zou natuurlijk het makkelijkste geweest zijn, maar het kan niet. We blijven de basisdienstverlening zoals burgerzaken en bevolking in de twee gemeentehuizen aanbieden. In het gemeentehuis in Kruishoutem komen daarnaast de ondersteunende diensten en vrije tijd, alles van grondgebiedszaken, infrastructuur en omgeving gaat naar Zingem. In een nieuwbouw in Huise komen welzijn en de sociale dienst,’ verduidelijkt algemeen directeur Kris Nachtergaele. ‘Maar zo ver is het nog niet, voorlopig zit iedereen nog op zijn oude stoel, op zijn oude plek.’

Niet opgeslokt

Het behoud en zelfs de uitbreiding van de basisdienstverlening in de kleinere gemeente is ook een uitdrukkelijke beleidskeuze in Deinze en Aalter. Algemeen directeur van Deinze Stefanie De Vlieger: ‘In het voormalige gemeentehuis van Nevele behouden we naast een onthaal ook de dienst burgerzaken en het sociaal huis. Op afspraak is er een onderhoud mogelijk met andere diensten, al wordt daar maar weinig gebruik van gemaakt. Ook de bibliotheek, de kinderopvang, het jeugdhuis, de sporthal en het recyclingepark zijn in Nevele gebleven.’ Pieter De Crem maakt zich sterk dat de dienstverlening in Knesselare op het hogere niveau van Aalter komt, met ruimere openingsuren. Hij wijst erop dat in de eerste lijn in Knesselare ze-

Frank Smeets:

‘We hebben twee pronte gebouwen met uitstraling, wat zou je daar nog mee doen, als je een nieuw gemeentehuis bouwt? We klagen dat de winkels uit het centrum wegtrekken, dan mogen we zelf niet weggaan.’

ventig procent van de vragen worden beantwoord. Algemeen directeur Luc Jolie voegt eraan toe dat alle dienstverlening nog aanwezig is in Knesselare, er is niets afgebouwd. ‘De ondersteunende en sturende diensten zijn samengebracht in Aalter, net als de back-offices. Klantgerichte processen van gemeente en OCMW zijn er nog op beide locaties. Net als kinderopvang, sport of bibliotheek. Natuurlijk zijn de processen van beide organisaties samen bekeken en gestroomlijnd.’

Elk huis een gemeentehuis

De fusiegemeenten blijken dus een verstandige middenweg te zoeken tussen centralisatie en nabijheid. Ze behouden niet alle dienstverlening op de verschillende locaties. ‘Dat is ook niet nodig. Voor de meeste inwoners is het fysieke contact met het gemeentehuis beperkt. De diensten burgerzaken en bevolking, daarvoor komen de mensen. Op dat punt zal er niet veel veranderen, omdat we die basisdienstverlening op alle locaties blijven aanbieden,’ zegt de Kruisemse burgemeester Joop Verzele. ‘Voor andere vragen zullen ze zich af en toe eens moeten verplaatsen. Maar hoeveel omgevingsvergunningen vraagt de gemiddelde inwoner aan in zijn leven? De sociale

dienst is het lastigste probleem, maar dat zullen we oplossen door naar de burger toe te gaan op afspraak. In de drie gemeentehuizen zullen er geschikte ruimtes zijn voor persoonlijke gesprekken.’

Bovendien maakt de digitalisering steeds meer fysieke verplaatsingen overbodig. Burgemeester Tony Vermeire van Lievegem: ‘Elk huis zal meer en meer een gemeentehuis worden. Voor reservaties van zalen of sportkampen hoef je al lang niet meer langs te komen, dat gebeurt van thuis.’

Meer bestuurskracht?

Bestuurskracht is het centrale woord in het hele fusiedebat. Of zoals Pieter De Crem het verwoordt: ‘Ik vind de schaal van onze gemeenten te klein voor de evoluerende samenleving met de 24 uurseconomie, met de steeds uitgebreidere dienstverlening, de te beperkte financiële middelen van kleine besturen. Voor veiligheid en hulpverlening zijn we naar grotere omschrijvingen gegaan, ook de gemeenten moeten volgen om de inwoners beter te kunnen bedienen. Te kleine gemeenten zijn niet leefbaar.’ De vraag is natuurlijk of de bestuurskracht van de nieuwbakken fusiegemeenten wel degelijk is toegenomen. Tony Vermeire, bur-

gemeester van Lievegem, antwoordt genuanceerd. ‘Ik geloof niet in groter, grootst. We zijn geen economische speler, we hebben een maatschappelijk dienstverleningsmodel. We moeten de betrokkenheid behouden, mensen moeten zich thuis voelen, we gaan niet voor de kille economische logica. Lievegem heeft met 26.000 inwoners en een grote oppervlakte de juiste schaal: we kunnen meer investeren, de belastingen verlagen, meer expertise in huis halen en toch de betrokkenheid behouden. We hebben nu een back-up in de organisatie. Er is meer ruimte om bepaalde taken op te nemen. Een kanttekening: directeurs en teamleiders zijn meestal aangeworven voor hun vakkennis, in een grotere organisatie krijgen ze ook een managementfunctie. Van een dienst van drie mensen gaat het naar tien of twaalf medewerkers. Dat vraagt andere competenties.’ Ook Koen Van den Heuvel, burgemeester van Puurs-Sint-Amands, blijft voorzichtig: ‘Niet alles loopt perfect, sommige verwachtingen zijn nog niet volledig ingelost. Het realiseren van schaalvoordelen vraagt wat tijd. Aan de andere kant zie je wel een nieuw elan. Sint-Amands had in het verleden nooit een beroep gedaan op de instrumenten van de Vlaams Bouwmeester,

Tony Vermeire:

‘Ik geloof niet in groter, grootst. We zijn geen economische speler, we hebben een maatschappelijk dienstverleningsmodel. We moeten de betrokkenheid behouden, mensen moeten zich thuis voelen, we gaan niet voor de kille economische logica.’

Pieter De Crem:

‘Ik vind de schaal van onze gemeenten te klein voor de evoluerende samenleving met de 24 uurseconomie, met de steeds uitgebreidere dienstverlening, de te beperkte financiële middelen van kleine besturen.’

daarvoor was de gemeente te bescheiden en ze had niet de middelen voor een masterplan. Ze werd in schaarste beheerd en had het afgeleerd ambitieus te zijn. Kleine gemeenten lopen vast, veel mensen voelen dat ook zo aan. Daarom steunt de bevolking ook de fusie. 52 procent van de inwoners heeft bij de lokale verkiezingen uitdrukkelijk gestemd voor de partij die voor de fusie was. Dat was vijf à zes procent meer dan zes jaar tevoren.’

Burgemeester Joop Verzele vindt de winst op het vlak van bestuurskracht voor zijn gemeente veeleer beperkt. ‘Kruisem heeft nu het voordeel van een back-up voor de meeste medewerkers. De afdelingshoofden hebben wat marge om eens mee na te denken in het managementteam, vroeger moesten ze vooral operationeel bezig zijn. Maar voor echte specialisatie blijven we te klein. Ook na de fusie hebben we geen diversiteits-, integriteits-, duurzaamheids- of ICT-ambtenaar. Met deze beperkte fusie kunnen we onze inwoners gedurende twee bestuursperiodes verwennen en daarom is ze een goede zaak. Maar dat is een tijdelijk verhaal. Om onze slagkracht te vergroten is een grotere fusie nodig. Ik heb de vraag al opnieuw gesteld aan de buurgemeenten.’

En hoe zit dat met Deinze en Aalter, hebben zij wel voordelen bij de fusie? Jan Vermeulen: ‘Hoe groter een gemeente, hoe luider haar stem in de eigen regio en in Vlaanderen. Deinze is dankzij de fusie met Nevele geen klein stadje meer. Andere gemeenten kijken naar ons op. Ons fietsbeleid bijvoorbeeld krijgt navolging. De fusie brengt ook nieuwe uitdagingen voor de grotere partner. Wij hadden een groot OCMW, maar in Nevele was het OCMW net in een samenwerkingsverband gestapt, het Zorgbedrijf Meetjesland. Dat wordt nu mee door Deinze bestuurd, dat is nieuw voor ons.’ Natuurlijk is de verandering in de kleinere gemeente meer zichtbaar, zegt de Aalterse algemeen directeur Luc Jolie: ‘Tien jaar geleden hebben we in Aalter digitale schermen ingevoerd, nu zijn we bezig met de uitrol van slim stadsmeubilair, een soort gigantische iPads met touchscreen. Vandaag staan die ook al in Ursel en ze komen er ook in Knesselare. Ook wifi-hotspots creëren gebeurt in de hele gemeente. Het is één gemeente. Maar ook voor Aalter is meer schaalgrootte zeer positief om bijvoorbeeld nog betere en meer gespecialiseerde medewerkers aan te trekken.’ Bovendien zijn volgens Pieter De Crem de goede zaken van beide

gemeenten overgenomen en werkt bijvoorbeeld de bermmeester van Knesselare nu voor de gehele fusiegemeente.

Vrijwillige verplichting

Op 1 januari 2019 waren zeven nieuwe fusiegemeenten een feit. Of ze in de huidige bestuursperiode veel navolging zullen krijgen is af te wachten. Joop Verzele had van de nieuwe Vlaamse regering wat meer daadkracht verwacht, wat meer lichte dwang richting fusies. Pieter De Crem denkt dat een tweede grote fusiegolf, na die van 1976, onvermijdelijk is. ‘Ik zou opteren voor de vrijwillige verplichting. In de eerste helft van een legislatuur kunnen gemeenten vrijwillig samengaan. Gebeurt dat niet, dan doet Vlaanderen een voorstel van fusie.’ In elk geval zullen fusiekandidaten al heel wat kunnen opsteken van de vijftien pionierende gemeenten die hen zijn voorgedaan. Wordt ongetwijfeld vervolgd. ■

BART VAN MOERKERKE EN MARLIES VAN BOUWEL
ZIJN REDACTEURS VAN LOKAAL

Joop Verzele:

‘Met deze beperkte fusie kunnen we onze inwoners gedurende twee bestuursperiodes verwennen en daarom is ze een goede zaak. Om onze slagkracht te vergroten is een grotere fusie nodig. Ik heb de vraag al opnieuw gesteld aan de buurgemeenten.’

Slim geregeld?

DANIEL GEERAERTS

Het lokale middenveld is voor stad en gemeente belangrijk. De verenigingen, clubs, burger- en buurtinitiatieven vormen samen het lokale weefsel, de lokale gemeenschap. Lokale besturen regelen de onderlinge relaties dikwijls via subsidie- en erkenningsreglementen. Veel van die reglementen zijn al oud of gebaseerd op vroegere reglementen. Het moment is aangebroken om ze aan deze tijd aan te passen.

De typisch Belgische koterijen zijn helaas ook in veel gemeentelijke erkennings- en subsidiereglementen terug te vinden. Veel reglementen regelen gelijkaardige dingen, maar ieder voor een eigen doelgroep. Als lokaal bestuur wil je bijvoorbeeld de verenigingen ondersteunen die lokaal inzetten op gemeenschapsvorming en activiteiten. Cultuurverenigingen, sportclubs, jeugdbewegingen komen dan in beeld, maar ook ouderenverenigingen, natuurverenigingen en ga zo maar door. In veel gevallen komt de gemeentelijke of stedelijke ondersteuning via aparte reglementen. Net omdat ze dikwijls overlappende informatie bevatten, worden die reglementen dus met veel enthousiasme, een dosis handig knutselwerk en wat recyclage hier wat vertimmerd, daar een beetje verruimd, en ginder weer wat gerenoveerd. Het resultaat kan na enkele jaren een doolhof zijn waar verenigingen hun weg niet meer in vinden. Want hoe wring je jezelf als vereniging in het juiste vakje? En als je hier een arm en daar een been moet

achterlaten om het te doen passen, is het sop de kool dan wel waard?

Juiste invalshoek

Net omdat reglementen vaak worden hergebruikt en aangepast, is de focus dikwijls zoek. En is er wel altijd een specifiek gemeentelijk erkennings- of subsidiereglement nodig? Kan het niet via een andere weg? Ondersteuning kan ook zoveel vormen aannemen. Een vereniging is misschien meer gebaat bij een lokaal dat ter beschikking gesteld wordt of bij publiciteit in het gemeenteblad. Het is daarom goed stil te staan bij de bedoelingen van de ondersteuning of erkenning. Het zou niet voor het eerst zijn dat het middel, het reglement, in de praktijk eigenlijk een heel ander doel dient. Misschien dient het veeleer om het lokale middenveld in kaart te brengen en te documenteren dan om de verenigingen effectief te ondersteunen. En als er toch een reglement nodig is, waarvoor kiest de gemeente dan? Wordt het inzetten op basisfinanciering, of bepaalt de lokale overheid via

een prioriteiten- en een puntensysteem precies wat het wil ondersteunen? Of is het een combinatie van beide? Misschien lijken dat vormkwesties, maar dat is niet zo. Kiezen voor basisfinanciering kan het moeilijk maken voor nieuwkomers onder de verenigingen om steun te verkrijgen, een puntensysteem laat sturing toe maar belast de gemeentelijke diensten meer door de administratieve verwerking enzovoort. Zodra hierin de knopen doorgehakt zijn, moet je ook nog de middenweg vinden tussen juridisch correct enerzijds en leesbaar voor de doelgroep anderzijds. Opmerkingen als 'Dat reglement moet je eerst nog vertalen uit het Ambtenarees voordat je het kunt lezen,' zijn dikwijls terecht. Een gemeentelijk reglement moet correct zijn, maar het hoeft geen hermetisch juridisch fort te zijn. Je kunt de verenigingen ook zelf laten deelnemen aan het opstellen van reglementen. Bang dat ze zichzelf zullen bedienen? Dat gevaar kun je counteren met een helder doel en werk-kader.

Digitalisering

Een laatste vraagstuk is de digitalisering. Bij vereenvoudiging lijkt digitalisering het wondermiddel, maar soms maakt digitalisering de zaken er net niet eenvoudiger op. Digitalisering heeft zeker voordelen wat betreft de herbruikbaarheid van gegevens en de beschikbaarheid van data. Maar ook hier geldt: scherpe doelen zorgen voor juiste instrumenten. Misschien zijn de data al via andere bronnen beschikbaar. Je hoeft geen groot digitaal systeem te ontwerpen om lokaal een impuls te geven, vooral niet als je met de ver-

enigingen samenkomt en zo de verschillende inhoudelijke, financiële en juridische aandachtspunten kunt combineren in een traject naar een slim en straf instrument.

Een goed en slim reglement alleen is niet voldoende om de relatie tussen het lokale bestuur en de verenigingen te verbeteren, maar het proces om lokaal samen tot slimme reglementen te komen, kan misschien wel het juiste duwtje zijn om daar uit te komen. ■

HENK KEYGNAERT IS VVSG-STAFMEDEWERKER
VRIJE TIJD EN WELZIJN

Vanaf dit voorjaar in Kortrijk,
Mechelen, Leuven en Genk

Slim geregeld

Samen met de Verenigde Verenigingen ontwikkelde de VVSG een traject met drie opleidingsmomenten met een mix van inzichten, intervisie en service-design onder begeleiding van coach Igor Geubbelmans, jarenlang diensthoofd vrije tijd in Balen. De syllabus is *Slim Geregeld* van de Verenigde Verenigingen. Een opleiding gericht op medewerkers van vrijetijds-, juridische en financiële diensten die aan de slag gaan met de eigen lokale reglementen, behoeften en vragen.

vvsg.be/opleidingen

The illustration depicts a coffee plantation scene. A man in a blue cap and white shirt is shown from the waist up, holding a large white sack filled with red coffee cherries. The sack features the Fairtrade logo, a stylized yin-yang symbol with a blue and green swirl, and the word 'FAIRTRADE' below it. To the left, a wooden signpost reads 'HET PAD VAN DE GOEDE KOFFIE'. In the background, there are lush green trees and a path leading towards a map of the world. The map is divided into three sections: 'PEOPLE' (South America), 'PLANET' (Africa and Europe), and 'PLEASURE' (Asia). The word 'Puro' is written in large, green, stylized letters at the top, with a coffee bean and leaf to its left. Below it, the text 'Fairtrade Coffee' and 'saving the rainforest' is written. At the bottom, the text 'Ontdek hoe jij het verschil maakt op www.puroimpact.com - 0800 44 0 88' is displayed. In the bottom right corner, a woman is sitting at a table, reading a book and holding a cup of coffee. The overall scene is vibrant and emphasizes ethical coffee production.

Puro
Fairtrade Coffee
saving the rainforest

PEOPLE
Elk pakje Puro koffie draagt trots het Fairtrade label en steunt zo de koffietelers in het Zuiden!

PLANET

PLEASURE

Ontdek hoe jij het verschil maakt op www.puroimpact.com - 0800 44 0 88

WORLD LAND TRUST

53 procent van de Vlamingen wil een parking of fietsenstalling delen, 28 procent een (deel van de) tuin, achttien procent een wasplaats of berging en negen procent wil aan cohousing doen. Dat zegt de Vlaamse woonsurvey 2018. **Trui Maes** is overtuigd van een mooie toekomst voor duurzame gemeenschappelijke woonvormen. Lokale besturen kunnen die initiatieven op heel veel manieren ondersteunen.

Trui Maes is stedenbouwkundige en expert in wonen en experimentele woonvormen. Ze werkte onder meer voor de Universiteit Antwerpen rond kansarmoede, voor het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling van de UGent en voor VIBE vzw als ecopolis-expert en coördinator van het Lerend Netwerk Duurzame Wijken. De voorbije acht jaar was ze actief voor Community Land Trust in Gent. Ze geeft ook les in duurzame stedenbouw aan de Odisee hogeschool.

‘Gemeenschappelijk wonen in zelfbeheer is niet nieuw. **Vroeger woonden grootouders, ouders en kinderen vaak onder één dak.** Ik kom uit een groot gezin, we deelden een huis en nog veel andere dingen, we moesten met elkaar overeenkomen. Ik heb gedurende grote delen van mijn leven met anderen samengewoond zonder dat dit een officieel karakter had. Nu doen meer en meer jongeren dat. Ze huren een gezinswoning in de stad, hebben elk een kamer en delen keuken en woonkamer. In dat ene huis wonen een jong koppel, een student, twee vrienden. Dit grijze circuit van samenhuizen heeft geen geldig statuut, maar het komt vaak voor.’

‘Samenhuizen vzw is de koepel van gemeenschappelijk wonen en maakt een onderscheid tussen twee vormen van collectief wonen.

We hebben het over gedeeld wonen of over een woongroep als meerdere huishoudens onder één dak samenleven. In de tweede vorm van collectief wonen heeft ieder huishouden een eigen dak en is er een gedeelde collectieve ruimte. Dan spreken we over cowonen of cohousing.

Bij cowonen is de gedeelde ruimte eerder beperkt: de tuin, een berghok, eventueel een wasruimte. Bij cohousing is die ruimer en zullen de bewoners bijvoorbeeld ook de keuken delen en regelmatig samen eten.’

‘Het duurzame van collectieve woonvormen heeft verschillende facetten. **Er zijn de praktische voordelen van delen:** burens spreken af om boodschappen te doen of de kinderen van school te halen. **Er is de sociale waarde** omdat mensen met verschillende competenties bij elkaar wonen en van elkaar leren. Sommige initiatieven, zoals Oak Tree Projects, hebben een zeer uitgesproken inclusief profiel, voor bijvoorbeeld mensen met een beperking. Of ze verhuren een van de units aan mensen die zich het niet kunnen veroorloven een woning te kopen. Zo verhuurt Wooncoop op coöperatieve basis

units in cohousingprojecten. **Ook ecologisch is de meerwaarde groot.** Een collectief project vraagt veel minder infrastructuur dan een klassieke verkaveling: minder wegen, geen opritten, minder nutsleidingen. Sommige projecten kiezen voor zeer compact wonen op 60 tot 100 m² en een grote gedeelde ruimte. Andere gaan autodelen. Of ze gaan zeer ver in ecologische maatregelen: ze bouwen met natuurlijke materialen, ze houden hun energieverbruik zeer laag. De Okelaar is een mooi voorbeeld van ecologisch, sociaal en economisch woondelen.’

‘De zoektocht naar een goede site is doorgaans heel moeilijk, omdat een project van samenwonen vaak in concurrentie komt met de private sector. Een lokaal bestuur kan daarbij helpen. **Het is belangrijk dat steden en gemeenten hun gronden in eigendom houden en ze reserveren voor gemeenschappelijk wonen.** Dat laatste is juridisch niet zo vanzelfsprekend, er loopt nu een onderzoek naar hoe dat het best kan. Een lokaal bestuur kan ook in zijn regelgeving ruimte maken. Zo heeft de stad Mechelen in haar bouwverordening de definitie van cohousing opgenomen en ze laat uitzonderingen toe op de parkeerregels. Er hoeven niet zoals bij een gewone verkaveling x aantal parkeerplaatsen per wooneenheid te zijn. **Een stad kan ook helpen bij het vinden van een match tussen eigenaars van grote leegstaande panden en groepen die op zoek zijn naar een geschikte locatie.** Brussel heeft dat indertijd gedaan met de Beurs voor Collectief Vastgoed. **Ten slotte kan een stad ook zelf het initiatief nemen voor een project.** Dat heeft Gent al verschillende keren gedaan: ze heeft enkele panden of een grond in eigendom en lanceert een oproep naar kandidaat-groepen. Dat is gebeurd voor het Tolhuisproject waar nu zes huishoudens wonen en voor de leegstaande champignonkwekerij in

**Alles komt terug, ook
gemeenschappelijk wonen**

Sint-Amandsberg. Het Gentse OCMW bouwt in Meulestede negen units die verhuurd worden aan de vzw Boawaters volgens het Abbeyfield-huconcept voor vijftigplussers. De stad Leuven ontwikkelt het Wisselspoor met 52 cohousing-units en gaat nu op zoek naar kandidaat-bewoners.’

‘Een moeilijk punt van cowonen en co-housing is dat mensen die instappen over een zeker kapitaal moeten beschikken. Je ziet dat in de loop van een traject regelmatig kandidaten om financiële redenen afhaken. Voor die mensen kan het concept van Community Land Trust een oplossing bieden. Dat is een vorm van cowonen waarbij de deelnemers wel een woning en een deel van een collectieve ruimte kopen, maar niet de grond waarop die staan. Ze investeren dus in stenen en niet in grondbezit. De grond blijft van de gemeenschap, van de trust. Die trust is een stichting die wordt beheerd door drie partijen: de eigenaar van de grond, bij voorkeur de overheid, de verenigingen in de buurt en de bewoners. De overheid stelt de grond bijvoorbeeld ter beschikking via een langdurige erfpachtovereenkomst, de bewoners betalen een klein gebruiksrecht. Vooraf wordt duidelijk vastgelegd hoeveel geld de eigenaars voor hun woning kunnen krijgen als ze die later verkopen. Stel dat iemand nu 100 betaalt, dan krijgt hij bij verkoop 100 plus de loonindex en de woning gaat terug naar de trust. Speculeren met die woningen is onmogelijk, ze gaan generatie na generatie naar kwetsbare gezinnen.’

‘Ook in CLT is het communityverhaal zeer belangrijk. De bewoners delen ruimtes en ze geven iets aan de buurt. De grote gedeelde ruimte kan bijvoorbeeld ook dienst doen als buurthuis, er kan een crèche worden ingericht. Het is mogelijk bepaalde ruimtes te verhuren voor commerciële activiteiten, zodat de trust extra inkomsten heeft die kunnen worden ingezet voor het project. In Vlaanderen zijn er nog geen CLT-realisaties. Het eerste project, in de Gentse wijk Meulestede, zit in de fase van de bouwvergunning. Het gaat over 34 woningen en een collectieve ruimte op gronden van de stad. Het project is gericht op mensen in de hoogste schijf van sociale huur en de laagste van sociale koop. Ook andere steden en gemeenten zijn met CLT bezig. Ik vind het een zeer transparante en correcte woonvorm. De klassieke sociale koopwoningen werden tot 2015 zwaar gesubsidieerd om ze betaalbaar te houden. Maar als een eigenaar er twintig jaar heeft gewoond, kan hij het huis verkopen op de klassieke markt en vloeit er niets terug naar de gemeenschap die er nochtans veel in heeft geïnvesteerd. Dit laatste blijft gelden voor de nieuwe sociale koopwoningen.’ ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Samenhuizen vzw organiseert van 5 tot 9 juni een bezoek aan woongemeenschappen in Frankrijk. Deelnemers van lokale besturen hebben tot begin maart voorrang. www.samenhuizen.be

Laten we samen

uw missie realiseren

ing.be/publicsector

'T LEVEN IS HARD

WIE WINT DE AQUAFINPRIJS?

Welke gemeente wint Operatie Perforatie 2020?

Samen met Infopunt Publieke Ruimte lanceerde Aquafin Operatie Perforatie: een oproep om overbodige verharde oppervlakte te vervangen door groen en ruimte voor regenwater. Na een succesvolle eerste projectoproep voor de Aquafinprijs, richtten we ons dit keer specifiek tot steden en gemeenten. Het beste voorstel krijgt ook nu weer een financieel duwtje.

Uit alle ingediende projecten selecteerde de jury de winnaar. Benieuwd of het project uit jouw gemeente in de prijzen valt? Kom dan zeker naar het **Congres Publieke Ruimte op 17 maart 2020** in het ICC Gent waar de winnaar bekendgemaakt wordt.

Bezoek ons op het Forum Publieke Ruimte, stand 19-20

Dijkstraat 8 • 2630 Aartselaar • T 03 450 45 11 • info@aquafin.be • www.aquafin.be

Aquafin NV

Volg ons op

ALAIN VANHOE

Zes kilometer nieuwe publieke ruimte

Aan de Schelde in hartje Antwerpen verschijnt er op de rechteroever de volgende jaren telkens meer park, uitwaai- en speelruimte, totdat dit een mooie en nieuwe publieke ruimte zal zijn van zes kilometer lengte en honderd meter breedte. De Scheldekaaien vormen het vroegere havengebied dat rond 1870 ontstond, bij de tweede rechtekking van de Scheldeboorden. Nu krijg dit gebied in verschillende stappen nieuwe invullingen. De Belvédère aan het noordelijk gelegen Droogdokkeneiland is klaar, net zoals de eerste fase van de zone Sint-Andries en Zuid.

De waterkeringsmuur, die aan Sint-Andries een dijk is geworden, is het instrument om de verschillen in gebruik van de zeven zones duidelijk te maken.

In de zestiende eeuw bestond de haven uit natuurlijke elementen, houten boorden en stenen kanten. Tijdens het bewind van Napoleon in het begin van de negentiende eeuw werd de Schelde voor het eerst rechtgetrokken en in de tweede helft van die eeuw nog een keer, want ook toen al werden de zeeschepen almaar groter en dieper. Jarenlang was dit havengebied met een hek afgesloten voor het publiek, alleen toegankelijk voor de douane en de havenarbeiders. Maar metertijd verplaatsten de activiteiten zich naar het noorden, eerst naar de oude dokken en geleidelijk aan naar het zeehavengebied. Er bleef een onbestemd gebied achter. ‘Het diende als parkeerruimte en voor andere tweederangsactiviteiten,’ zegt Nancy Meijsmans, coördinator van Stad aan het Water. ‘Tegelijk was het de uitwaaioplek bij uitstap voor veel stadsbewoners en een plaats om te barbecueën of de Sint te verwelkomen. Alleen de bolders, de loodsen en de hekken getuigden van het havenverleden.’ Nancy Meijsmans vertelt dat de kaaivlakte wel zes kilometer lang is en van de blauwe steen tot aan de gevels honderd meter breed. ‘Twintig jaar geleden, zo rond 2000, moesten er dringend werken van nautische aard gebeuren. De negentiende eeuwse kaaimuur was instabiel geworden en volgens de berekeningen van het Sigmaphan dat Vlaanderen bij een stijgend zeewaterpeil moet beschermen, moest de waterkeringsmuur die was opgetrokken in de jaren zeventig om de stad te beschermen, negentig centimeter hoger worden.’ De muur was al 1,35 meter, er zou dus een twee meter hoge muur komen tussen stad en rivier.

Nancy Meijsmans: ‘Op dat moment was het Antwerpse structuurplan in opmaak, het stadsbestuur wilde het centrum dichter bij de rivier brengen, bij haar bestaansreden, haar ontstaansgeschiedenis. Een twee meter hoge muur optrekken zou dus jammer zijn.’

Het stabiliseren van de kaaimuur en het ophogen van de waterkeringsmuur was een taak van de Vlaamse Waterweg nv, terwijl de stad de kaaizone als publieke ruimte wilde heroveren.

Een aantal oude havenrelicten zoals kasseien, bolders en hekwerk werden bewaard zoals afgesproken in het erfgoedconvenant met de Vlaamse overheid.

ALAN VANHOË

In deze nieuwe publieke ruimte kunnen Antwerpenaren en toeristen uitwaaien, sporten en tot rust komen.

De stad en Vlaanderen sloten in 2005 een samenwerkingsakkoord, samen wilden ze door deze werken tot een knap resultaat komen. Er volgde een ontwerpwedstrijd via de Open Oproep van het team Vlaams Bouwmeester en er werd een internationaal ontwerpteam aangesteld dat in 2007 een masterplan voor de heraanleg van de Scheldekaaien opmaakte dat in 2010 uiteindelijk werd opgeleverd. In die tussenperiode, tussen 2007 en 2010, kon de Antwerpenaar via een intensief participatietraject met een online platform suggesties doen op een luchtfoto, maar er waren ook groepsgesprekken met meer dan achthonderd burgers. ‘Die ideeën hebben we allemaal aan de ontwerpers gegeven,’ vertelt Meijsmans. ‘Via rondetafels, congressen en tentoonstellingen werd het masterplan uitgedragen. Er waren activiteiten op het terrein, zodat de mensen het al gewend werden om naar de kaaien te komen om er te dansen of te picknicken. Er stond een gedicht van de stadsdichter op de waterkeringsmuur, gemaakt met stukjes tekst die burgers hadden ingestuurd.’ Volgens het masterplan werden de kaaien in 2010 in zeven zones verdeeld, sindsdien komen ze een na een aan bod. Telkens is eerst het stabiliseren van de kaaimuur aan de beurt, dan volgt de gezamenlijke aanbesteding voor de heraanleg van de kaai, en vervolgens krijgt het openbare domein telkens een andere invulling. ‘Het is zeker niet de bedoeling dat de hele zes kilometer overal dezelfde invulling krijgt,’ zegt Nancy Meijsmans. ‘De waterkering is het instrument om het verschil te maken, soms staat ze dicht bij de gevels zodat er een grote overstroombare vlakte komt. Deze vlakte kun je niet permanent claimen en die krijgt dus een andere invulling dan de plaatsen waar de waterkering dicht bij de Schelde staat en er een groter constant betreedbaar gebied zal zijn met bomen en struiken.’ In het noorden en het zuiden zijn er als overgang met de slikken en de schorren verderop groene zones. Aan het centrum zullen er meer activiteiten plaatsvinden en doet de vlakte ‘mineraler’ aan. ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

A photograph of two men sitting on a metal bench outdoors. The man on the left is wearing a bright blue jacket and a dark scarf, smiling at the camera. The man on the right is wearing a dark jacket and a dark scarf, looking towards the camera with a slight smile. In the background, there is a brick building with several windows and a blue and white sign on a pole. The ground is paved with cobblestones.

Tom Dhollander:
'We wilden specialisten worden in plaats van ervaringsdeskundigen. We hebben dus voor professionalisering gekozen.'

Jan Vilain:
'Onze strategie is vooral gericht op de professionals. Alle voetgangersbelangen behartigen vergt veel inzet en personeel, terwijl we maar een kleine organisatie zijn.'

De publieke ruimte, een onontgonnen goudmijn

Twintig jaar geleden stonden verkeersveiligheid en toegankelijkheid hoog op de agenda. Op dat moment werd de vzw Voetgangersbeweging opgericht. Al gauw verlegde haar invalshoek zich naar bewegen in de straten en vervolgens naar de publieke ruimte. Die publieke ruimte is een goudmijn voor steden en gemeenten, want wie te voet gaat is gezonder, verpest de lucht niet en kan andere mensen ontmoeten. Een publieke ruimte aangepast aan die voetganger creëert dus niet te onderschatten voordelen op het vlak van klimaat en citymarketing.

De Voetgangersbeweging bestaat twintig jaar, maar de wortels reiken verder. Al halverwege de jaren tachtig ontstonden in verschillende Vlaamse steden groepen die de mobiliteitsproblemen van senioren en anderen in verband met toegankelijkheid aan de kaak stelden. In de jaren negentig ontstond er een feitelijke vereniging Voetgangersbeweging die in 2000 een vzw werd. 'In 2000 was mobiliteit actueel. Vervoersplannen werden mobiliteitsplannen. Steve Stevaert wilde gratis openbaar vervoer. We zagen de eerste mobiliteitsconvenanten. Als vzw wilde de Voetgangersbeweging in Vlaanderen op dit thema wegen,' vertelt gedelegeerd bestuurder Tom Dhollander. 'We wilden niet langer een pressiegroep of belangenvereniging van de zwakke weggebruiker zijn die met acties de belangen van de voetganger op de agenda wilde krijgen,' zegt adviseur publieke ruimte Jan Vilain. 'We wilden ons professioneler opstellen en constructief samenwerken met steden, gemeenten en andere overheden.' Tom Dhollander: 'Als we als organisatie relevant wilden zijn,

moesten we weten hoe beleidsprocessen werken en hoe je samen met gemeenten iets kunt realiseren. We wilden specialisten worden in plaats van ervaringsdeskundigen. We hebben dus voor professionalisering gekozen.'

De nadruk lag op verkeersveiligheid en toegankelijkheid?

Tom Dhollander: 'Dat is nog altijd zo. Het lijkt misschien maar voor een beperkte groep te zijn, maar dat is niet zo. Omdat we een grotere groep mensen wilden bereiken, herdoopten we ons in 2003 in het Steunpunt Straten en lanceerden we het Octopusplan. Met het Steunpunt Straten wilden we professionals ondersteunen in het meer toegankelijk maken van de publieke ruimte, wat breder was dan enkel voor mensen die moeilijk ergens geraken.'

Jan Vilain: 'Toegankelijkheid betekent voor ons dat de publieke ruimte zo is ingericht dat het een aan-

Tom Dhollander:
'Mensen gaan naar buiten om
anderen te ontmoeten en te
praten of te spelen, en soms
hebben ze geen doel om buiten
te komen. Buitenkomen is
maatschappelijk relevant.'

gename verblijfsruimte wordt en dan heb je het over de beeldkwaliteit, het groen, de sociale veiligheid en speelvoorzieningen, terwijl "er geraken" ook essentieel blijft. We wilden van betekenis zijn voor de gehele openbare ruimte en alle spelers, dus niet alleen de lokale besturen maar ook de ingenieurs en de studie-bureaus, iedereen die instaat voor de kwaliteit van de openbare ruimte.'

Tom Dhollander: 'Het Octopusplan ontstond toen naar aanleiding van de nieuwe wetgeving Zone 30 in schoolomgevingen. De oorspronkelijke wetgeving eiste dat de hele infrastructuur aangepast werd voordat er een Zone 30 kwam. De gemeenten waren niet in staat om dat op zo'n korte termijn te realiseren. Een bordje 30 zetten was het enige haalbare. Politiek lag dit zeer gevoelig, er waren veel discussies in het parlement. Daarom hebben we de paal met de octopus aan de scholen voorgesteld, die trok genoeg de aandacht waardoor mensen wisten dat dit een schoolomgeving was. Er was over nagedacht, de octopus verwees naar de schoolomgeving en haar tentakels, de wegen ernaartoe, maar ook naar de schoolomgeving en de vele partners zoals ouders, leerkrachten, politie maar ook het Gewest. Symbolisch klopte dat.'

Maar jullie werken niet zoals bijvoorbeeld de Fietzersbond?

Tom Dhollander: 'De pijlers van toen zijn uitgegroeid tot serieuze werkingen met een aantal mooie resultaten. De Kom-op-straatpijler is gebleven, er is een burgerwerking, maar die is niet zo sterk.'

Jan Vilain: 'Onze strategie is vooral gericht op de

professionals. Alle voetgangersbelangen behartigen vergt veel inzet en personeel, terwijl we maar een kleine organisatie zijn. Hierdoor is onze ledenwerking onderbemand.'

Tom Dhollander: 'We netwerken vooral met al wie actief is voor de openbare ruimte, dus ook de Vlaamse agentschappen of de federale overheid. Als de publieke ruimte goed wordt ingericht, bereiken we heel veel op het vlak van biodiversiteit of gezondheid. De publieke ruimte is het goud van een gemeente.'

Hoe bedoel je?

Tom Dhollander: 'Volgens onderzoek brengt elke euro investering in de publieke ruimte 37 euro aan baten op. Dat is een waardevol rendement voor gemeente of stad. Maar veel lokale besturen weten niet of niet goed genoeg hoe ze die goudmijn kunnen ontginnen. Al groeit het besef dat elke inzet voor de publieke ruimte loont. Kijk naar hoe Mechelen op nog geen twintig jaar het voorbeeld van een levendige stad is geworden.'

Jan Vilain: 'Mechelen werft op dit moment specifiek mensen aan om de publieke ruimte nog meer te verbeteren. Misschien zie je dat niet op heel korte termijn, maar de luchtkwaliteit zal verbeteren en door de vergroening treedt het effect van het hitte-eiland in de stad minder op. De lokale economie zal er wel bij varen, het wordt er aangenamer leven en dat is goed voor welzijn en gezondheid, tegelijk neemt de duurzame mobiliteit toe en dit alles speelt in de kaart van de citymarketing. Tegelijk met een mooiere en betere inrichting van de publieke ruimte groeit ook het bewustzijn erover in de gemeente. Al wordt nog onderschat hoeveel je kunt doen met soms weinig middelen, bijvoorbeeld met een tijdelijke ingreep of met onze Operatie Perforatie samen met Aquafin. Die Operatie Perforatie heeft al twee jaar als doel de openbare ruimte te ontharden, een middel tegen overstromingen en wateroverlast. Door dit

op de agenda te zetten, maken besturen een mentale klik. Vorig jaar waren daarvan de eerste resultaten zichtbaar. Op ons congres Publieke Ruimte maken we de resultaten van de tweede oproep bekend.'

Op welke andere realisaties zijn jullie trots?

Tom Dhollander: 'De week van de mobiliteit organiseren we met het Netwerk Duurzame Mobiliteit, dat doen we samen met Taxisstop, Trein-Tram-Bus en Trage Wegen, tachtig tot negentig procent van onze belangen lopen gelijk, want we willen allemaal meer duurzame mobiliteit en een voor dat doel aangepaste publieke ruimte.'

'Daarnaast laten we onze stem horen op federaal, Vlaams, provinciaal en lokaal niveau. Denk aan het project Doorlopende Straat voor straten die voorheen doodliepen. We hadden geconstateerd dat tachtig procent van die zogezegde doodlopende straten wel een doorgang boden voor voetgangers en fietsers. Hoe kun je dat aanpassen?'

Door een sticker op de verkeersborden?

Tom Dhollander: 'Juist. Twee jaar na onze lancering stond dit in de wegcode. Het moet dus niet altijd veel kosten om onze doelstellingen te bereiken. Al was dat een subproject in het geheel. Helemaal in het begin hebben we de wet over de risicoaansprakelijkheid kunnen laten aanpassen, waardoor bij een ongeluk waarbij een zwakke weggebruiker is betrokken altijd de verzekering van de gemotoriseerde weggebruiker moet tussenkomen. Daarnaast hebben we ook een stempel kunnen drukken op de voorrang van voetgangers op zebrapaden.'

En toch veranderde het Steunpunt Straten in Infopunt Publieke Ruimte?

Tom Dhollander: 'We vroegen ons af of de term de lading nog dekte. Tegelijkertijd waren er ook andere steunpunten ontstaan in de schoot van de Vlaamse overheid, terwijl wij daar geen onderdeel van uitmaken. En het gaat bij ons ook nog eens niet alleen over straten. In het logo zit ook de dialoog van het Infopunt. We dringen er bij de gemeenten op aan om de verblijfsruimte te verbeteren. De gezinnen willen nog altijd weg uit de stad en dus is het zaak om verstandig om te gaan met de publieke ruimte. De behoefte eraan is zeker niet kleiner geworden en er valt nog zoveel te leren over manieren om ze te verbeteren.'

Wanneer heeft de publieke ruimte een goede kwaliteit?

Tom Dhollander: 'Als mensen er graag komen. Toegankelijkheid is nog altijd een onderdeel. Elke burger is ook een voetganger. Hoe doe je zoiets? Door vorming. Ook met de VVSG hebben we themadagen opgezet omtrent publieke

ruimte. Elk jaar geven we een praktijkboek uit en lopen we een prijs uit voor de beste publieke ruimte.'

Jan Vilain: 'Het is van groot belang dat voetgangers bij de projecten in de publieke ruimte betrokken worden. Mondiaal leeft er een beweging voor minder auto's in de stad om die publieke ruimte te kunnen ontwikkelen. Burgers worden zich ook meer bewust van hun leefomgeving en vragen om cocreatie. Dat komt vrij snel van de grond, denk aan Ringland, Straten-Generaal, Leefstraten, cohousing en buurtcomités die zelf speelpleintjes willen onderhouden. Het maatschappelijk bewustzijn over het belang van de directe leefomgeving groeit.'

Tom Dhollander: 'Denk ook aan de Filter-Café-Filtré voor de schoolomgevingen in Brussel. Mensen zijn ermee bezig en willen dat het verandert. Daarom werken steden ook meer en meer aan een mooie voetgangersruimte waar het fijn verblijven is. Omgekeerd zie je dan weer een andere belangrijke maatschappelijke trend: SUV's, de auto's met de hoogste CO₂-uitstoot, verkopen het best en dat is niet wat je als voetganger wilt.'

Waar positioneert de voetgangersbeweging zich in de toekomst?

Tom Dhollander: 'Voetgangers zullen mensen zijn die zelfbewust in de samenleving staan en de essentie uitmaken van de maatschappij.'

Jan Vilain: 'We stellen ons ten dienste van die omgevingsbewuste burger. Hoe ga je om met het STOP-principe in de stad? Daar zijn mensen nu klaar voor. Mensen vinden het nu wel logisch dat je niet meer met de auto tot op de Grote Markt rijdt, lange tijd was dat een groot gevecht met de winkeliers, ondertussen vinden mensen het logisch dat ze verderop parkeren.'

Tom Dhollander: 'Er komt een andere *sense of urgency*. Je kunt je niet alleen maar te voet verplaatsen. Het gaat altijd om combimobiliteit. De vroegere verplaatsingen gebeurden unimodaal, nu stapt de voetganger ook in andere vervoersmodi. De voetganger wordt nog altijd sterk onderschat. Onderzoek in Noorwegen liet zien dat mensen die het openbaar vervoer nemen veertig procent van hun reistijd te voet onderweg zijn en zestig procent de bus of trein nemen. En wat hebben ze na afloop onthouden? Hun beleving als voetganger. Als je een voetgangersruimte hebt van goede kwaliteit, met beperkte barrières en waar het aangenaam vertoeven is, dan zullen meer mensen het openbaar vervoer nemen. Als je erover nadenkt, ligt dit voor de hand.'

STEFAN DEWICKERE

Jan Vilain:
'Te voet gaan is tijd nemen, het is een antwoord op de stress, op burn-out en de gejaagdheid van deze tijd.'

'De basisbereikbaarheid in de vervoersregioplannen behelzen openbaar vervoer, het categoriseren van wegen, fietsbeleid en het te voet gaan. Het te-voetraject is dan in handen van de gemeenten. Volgens ons zal het bovenliggende netwerk maar functioneren als het voetgangersgebied goed zit. Hoe minder auto's in de publieke ruimte, hoe meer mogelijkheid om te spelen en te ontmoeten. Een mobipunt kan een enorme verandering teweegbrengen, tenminste als er ook deelfietsen vlak bij huis zijn, want dan kan de behoefte aan de individuele auto verminderen. Daarom zijn we drie jaar geleden samen met Taxistop en Autodelen gestart met het idee van de mobipunten, een concept dat nu in het regeerakkoord staat. In essentie zouden die mobipunten complementair zijn voor voetgangers die goede infrastructuur nodig hebben. Met een goed netwerk stap je op je vertrekplaats op de trein en kom je op je bestemming aan en herken je ook meteen het mobipunt en de fietsmogelijkheden. Dat zou een fantastische realisatie zijn.'

Hoe zal zo'n mobipunt eruit zien voor een voetganger?

Tom Dhollander: 'Er bestaat geen uniform concept voor en dat blijkt nu ook bij de mobipunten. Elke context is anders, je moet telkens anders omgaan met de veiligheid, de ruimte, het groen.'

Gent 16 maart

Ruimte voor nieuwe tijden

Het zevende congres publieke ruimte onderzoekt de rol van de publieke ruimte in een snel evoluerende maatschappij. Het congres richt zich tot iedereen die betrokken is bij beleid, planning, ontwerp, inrichting en beheer van de publieke ruimte.

[congrespubliekeruimte.info](#)

Jan Vilain: 'Het moet minstens beantwoorden aan het vademecum van de voetgangerszone, dus zonder obstakels, maar er moet ook genoeg te beleven zijn dankzij groen en speelruimte, door zitbanken en schuilmogelijkheden. Hasselt focust op routes die exclusief voor voetgangers zijn met doorsteekjes en binnentuinen. Zo geef je de voetganger exclusiviteit en zet je hem op een pied-de-stalle. Maar dat hangt af van de lokale situatie en het globale mobiliteitsbeleid. Waar auto's verdwijnen, neemt de rol van de trage wegen toe zodat er netwerken ontstaan voor fietsen en deelauto's.'

Tom Dhollander: 'De mobiliteit in Vlaanderen wordt nog te veel afstand-gerelateerd bekeken, meestal als woon-werkverkeer, maar in de dorpskernen is er ook veel mobiliteitsarmoede, want senioren kunnen er niet meer buiten komen, er is geen bakker meer. We zouden het anders bekijken. De voetganger moet gebruik kunnen maken van de publieke ruimte zonder hulpmiddel, en met eender welk motief. Mensen gaan naar buiten om anderen te ontmoeten en te praten of te spelen, ze gaan naar buiten om rond te kijken op een bank of om te joggen en soms hebben ze geen doel om buiten te komen. Buitenkomen is maatschappelijk relevant.'

Uiteraard, maar de ene voetganger is de andere niet.

Jan Vilain: 'Volgens onderzoek zijn er wel twintig soorten voetgangers.'

Tom Dhollander: 'De voetganger is niet relevant bij het oplossen van de files. Toch verdienen ze maatschappelijk de aandacht.'

Jan Vilain: 'Daarom lanceren we nu #iedereenvoetganger, zodat letterlijk iedereen er zich mee kan identificeren.'

Tom Dhollander: 'Weer willen we een nieuwe mindset, zodat mobiliteit benaderd wordt vanuit de voetganger. In de toekomst wordt dit een noodzaak, maar het is nu al relevant om het proces in gang te zetten en te doen versnellen. Denk aan kinderen, ze zijn onderweg, ze spelen in het park, ze drinken water op een bank.'

Jan Vilain: 'Te voet gaan is tijd nemen, het is een antwoord op de stress, op burn-out en de gejaagdheid van deze tijd. Tijdens

het wandelen beweegt je lichaam en heb je tijd om over andere dingen na te denken. Het heeft zoveel voordelen.'

Tom Dhollander: 'Mensen zeggen wel eens dat wie een medicijn vindt dat alle ziekten oplost, rijk wordt, maar dat is onzin want dat medicijn bestaat al en dat is te voet gaan. Wie een half uur lang te voet gaat, doet aan preventie, dat komt het individu en de samenleving ten goede. Iedereen komt beweging tekort. De oplossing ligt zo voor de hand dat mensen ze niet meer zien.'

Hoe nemen jullie die nieuwe inzichten over de voetganger mee naar de publieke ruimte?

Tom Dhollander: 'Het Octopusplan was destijds een insteek voor de Zone 30 en verkeersveiligheid, nu willen we er heel andere vragen mee stellen. Wat hebben kinderen nodig op het vlak van luchtkwaliteit, sociaal contact en bewegen? Daaraan moet een schoolomgeving voldoen. Het moet een groene oase zijn waar mensen elkaar kunnen ontmoeten met zicht op groen, want dat zorgt voor psychisch welzijn en laat kinderen beter presteren. Als je dat zo optelt, moet een

schoolomgeving van de huidige chaos toch veranderen in zo'n oase?'

Jan Vilain: 'Vandaar het succes van de schoolstraten. Vijf jaar geleden was het nog ondenkbaar, nu is het evident. 1500 scholen in Vlaanderen zijn lid van het Octopusplan.'

Tom Dhollander: 'Het is hoog tijd dat meer steden en gemeenten werken aan ruimte voor de voetganger. Mensen die een heel leven in een dorp wonen, zien dat alles weg is, dat er geen mogelijkheid meer is tot ontmoeten. Maatschappelijk gezien is dat zo jammer.'

Wat brengt de toekomst?

Tom Dhollander: 'In de toekomst is het de ambitie om tot individuele rechten te komen dankzij #iedereenvoetganger, het biedt mogelijkheden om veel andere dingen te ontwikkelen.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

De dienstverlening in het vizier

GSJ advocaten deelt haar kennis

Onze samenleving is complex en voortdurend in beweging. Voor lokale besturen die voortdurend streven naar een betere dienstverlening, biedt dit opportuniteiten en uitdagingen. Vernieuwende zorg- en welzijnsconcepten, personeels- en organisatieontwikkelingen en de opkomende digitalisering en innovatieve technologieën zijn slechts enkele voorbeelden.

GSJ advocaten staat ten dienste van alle maatschappelijke dienstverleners die nood hebben aan een degelijke juridische ondersteuning en zijn bijzonder geplaagd om ook u bij complexe aangelegenheden bij te staan. Onze advocaten beschikken over de juiste kennis en expertise om u op juridisch vlak te begeleiden en adviseren. Samen met u gaan wij dan ook steeds op zoek naar de beste oplossing.

 GSJ advocaten

Borsbeeksebrug 36, 2600 Antwerpen
T +32 (0)3 232 50 60 • info@gsj.be

WWW.GSJ.BE

Ervaring delen is kennis vermenigvuldigen

Tedewest, de vereniging van de diensthoofden technische diensten van de West-Vlaamse gemeenten en de provincie, zorgt ervoor dat zij het bos door de bomen blijven zien. De vereniging bestaat intussen bijna zeventien jaar en telt meer dan honderd leden.

Vroeger was het hoofd van de technische dienst een generalist die zich vooral moest concentreren op en verdiepen in alle technische aspecten van patrimonium en infrastructuur binnen de gemeente. Nu moet het diensthoofd over managementcapaciteiten beschikken en beleidsvisies helpen uitwerken. De technische diensten vandaag bestaan uit gespecialiseerde mensen, ieder uit een ander vakgebied. De functie van technisch diensthoofd wordt dan ook meer en meer ingevuld door managers. Die managers zijn blij met collega's visies en standpunten te kunnen bespreken en ideeën te kunnen uitwisselen. Dit werkt efficiënt en het betekent voor sommigen een steuntje in de rug. Het blijft de hoofddoelstelling van Tedewest: 'Ervaring delen is kennis vermenigvuldigen.'

Werkgroepen

Binnen Tedewest wisselen verschillende werkgroepen onderling informatie uit. Zo komen zestig preventieadviseurs van West-Vlaanderen samen in de werkgroep Prevest om veiligheidsinstructiekaarten en noodplanningen uit te werken ten behoeve van de lokale besturen. Op hun forum posten ze vragen en antwoorden, een grote hulp voor de preventieadviseurs.

Dankzij de werkgroep voor de problematiek van de nutsmaatschappijen wordt in de gemeenten sinds 1 januari 2018 de nieuwe code voor infrastructuur- en nutswerken langs gemeentewegen gevolgd.

Evenementen

Elk jaar staan er bedrijfsbezoeken, opleidingen en netwerkmomenten op het programma en sinds vorig jaar zijn er ook interactieve themazittingen over hot items of veranderende regelgeving waarmee besturen worstelen. Schepenen, medewerkers groendienst of logistiek, wie met het thema te maken heeft, kan mee discussiëren. Het onderhoud en de inrichting van begraafplaatsen kwam al aan bod, net als de inname van openbaar domein en de GAS-reglementering. Wegens succes krijgen deze themazittingen telkens een herhaling. Dit jaar staan voorraadbeheer en grondverzet nog op de planning. ■

CHARLOTTE VANHECKE IS DIENSTHOOFD TECHNISCHE DIENST ARDOOIE EN VOORZITTER TEDEWEST

Roeselare 23 april

Vakbeurs

Tedewest organiseert om de twee jaar een vakbeurs in de expohallen van Roeselare, voor diensthoofden technische diensten het ideale moment om informatie uit te wisselen en met collega's, beleidsmensen en firma's te netwerken. Collega's van de andere provincies zijn ook welkom op deze beurs.

www.tedewest.be

Huishoudelijk en bedrijfsafval: één vrachtwagen

Sinds eind november rijden er niet langer twee of meer vuilniswagens voor restafval door de straten van Waregem. Dezelfde vrachtwagen gaat er langs bij gezinnen en bedrijven. Een eenvoudige maatregel met veel effect.

Lokale besturen zijn verantwoordelijk voor het ophalen van huishoudelijk afval, doorgaans werken ze daarvoor samen in intercommunes. Voor bedrijfsafval speelt de vrije markt. En zo kan het gebeuren dat in eenzelfde straat de vrachtwagen van de intercommunale het huisvuil oppikt en een kwartier later een vrachtwagen van een privéfirma langskomt voor het vergelijkbare afval van de bakker, de slager of een kleine kmo. Dat moet efficiënter en beter kunnen met het oog op milieu, mobiliteit en veiligheid dachten de intercommunale IMOG (Zuid-West-Vlaanderen), de private speler Vanheede en de stad Waregem. Met de steun van het VIL, het Vlaamse innovatieplatform voor de logistieke sector, loopt sinds eind november in Waregem een proefproject waarbij één vrachtwagen langsgaat bij gezinnen en bedrijven. ‘Veel afvalfracties van een gezin en bijvoorbeeld een bakkerij zijn vergelijkbaar,’ zegt Koen Delie, woordvoerder van IMOG. ‘Hetzelfde verpakkingsafval kan bij

bedrijfs- of huishoudelijk afval horen, afhankelijk van wie het buitenzet. Dat zorgt voor verwarring en voor veel extra verkeer, want onze afvalwagens en die van de private ophalers rijden door dezelfde straten. Om dat efficiënter aan te pakken, loopt nu een proefproject met de private ophaler Vanheede en de stad Waregem. Onze vrachtwagens halen naast het huishoudelijke afval ook het vergelijkbare bedrijfsafval bij klanten van Vanheede op. De hoeveelheid afval van de bedrijven wordt gewogen en die gegevens bezorgen we dan aan de private partner. In de toekomst zouden we dat eventueel ook voor andere private ophalers kunnen doen, één vrachtwagen zou dan voor het openbaar bestuur en voor meerdere bedrijven kunnen rijden. De proef

loopt momenteel enkel voor restafval. In theorie zouden we dezelfde aanpak ook voor andere afvalstromen kunnen hanteren, zo lang ze maar kunnen

worden gewogen en toegewezen aan een bepaalde klant of bedrijf.’ De pilot in Waregem past in het VIL-project ‘Urban Waste Collection’, dat onderzoekt hoe het ophalen van bedrijfsafval in steden efficiënter kan verlopen. De resultaten in Waregem zijn voorlopig zeer bevredigend, de proef loopt zonder noemenswaardige problemen. De bedoeling van het VIL is uiteraard

om uit de pilot te leren en er aanbevelingen voor heel Vlaanderen uit af te leiden. ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

IMOG, Koen Delie, koen.delie@imog.be

Een vrachtwagen zou voor het openbaar bestuur en voor meerdere bedrijven kunnen rijden.

Vlaamse lokale besturen zijn wereldwijd voorlopers wat betreft de lokale vertaling van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen. De voorbije jaren verhoogden ze het bewustzijn over en het politiek engagement voor deze doelstellingen en integreerden zij ze op concrete manieren in hun beleidsplannen. Zo ondertekende een op de drie gemeenten al de engagementsverklaring van de VVSG, integreerde minstens een op de vijf gemeenten de doelstellingen in het lokale bestuursakkoord, en zal naar schatting minstens een op de vier gemeenten ze mee hebben opgenomen in haar nieuwe meerjarenplan 2020-2025.

Cultuur en erfgoed in een duurzaam netwerk

Lokale overheden hebben een belangrijke verantwoordelijkheid in het behalen van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen. CO₇, het intergemeentelijke samenwerkingsverband voor cultuur en erfgoed in de Zuidelijke Westhoek, ondersteunt de doelstellingen en integreerde ze in het beleidsplan 2020-2025. Tussen de doelstellingen en wat de cultuur- en erfgoedsector wil realiseren zijn er veel overeenkomsten. Zo dragen participatie en erfgoedzorg direct bij tot een duurzame samenleving, maar ook binnen zijn dagelijkse werking wil CO₇ de schouders onder duurzame ontwikkeling zetten.

Van scan naar plan

Tijdens de uitwerking van het beleidsplan 2020-2025 verdiepten de medewerkers van CO₇ zich in verschillende maatschappelijke thema's en tendensen. Er werd een stand van zaken opgemaakt: Waar staan we als organisatie? Wat zijn onze ambities en prioritaire acties? De scan maatschappelijk verantwoord ondernemen bleek een belangrijke tool om het thema duurzaamheid binnen de inhoudelijke en zakelijke werking van de organisatie te evalueren. CO₇ scoorde 63% op de scan. Een sterk punt was de inzet op mens en maatschappij. Netwerken en verbinden is dan ook de kern van de organisatie. Zorg voor personeel, vrijwilligers, partners, stakeholders en burgers is belangrijk. Intern en extern wordt geïnvesteerd in goede samenwerking en (klanten)tevredenheid. Maar er waren ook werkpunten zoals de duurzaamheid op het beleidsniveau en zorg voor het milieu met bijvoorbeeld het energieverbruik op kantoor, de dienstverplaatsingen of het aankoopbeleid.

CO₇ is als een boom die diepgeworteld is in de Zuidelijke Westhoek. De takken van de boom reiken naar een duurzame toekomst. CO₇ biedt een plek waar mensen samenkomen omdat ze houden van hun regio en van zijn verleden en geloven in zijn toekomst.

MICHAEL LIPPESELE

XAVIER TRIQUANT

Van missie naar actie

De VVSG-opleiding over de integratie van duurzame ontwikkelingsdoelstellingen in de meerjarenplanning hielp om de doelstellingen en acties te bepalen en ze ook visueel te gebruiken in het beleidsplan. De kern van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zijn: transversaliteit (integrale aanpak), transformatie (systematische verandering) en inclusie (iedereen mee). Ze werden vertaald in de missie en visie van CO₇, en zo zijn we begonnen aan het oplossen van het eerste werkpunt van de scan maatschappelijk verantwoord ondernemen. Met het uitwerken van afspraken voor duurzame dienstverplaatsingen en dito aankoopbeleid worden de schouders onder het tweede werkpunt gezet. Een opleiding van een eco-consultant die culturele organisaties tips geeft om duurzame events te organiseren staat dit jaar nog op de planning.

Van participatie naar innovatie

Op de sterktes van onze organisatie werken we dan weer verder. Nabijheid en betrokkenheid zijn de sleutels van het CO₇-netwerk. CO₇ bouwt sterke partnerschappen op door gedeelde doelstellingen op te sporen en samen aan de slag te gaan. Zo is het in de beleidsperiode 2020-2025 de ambitie om de onderwijssector en de welzijnssector nog dichterbij het cultuur- en erfgoedveld te brengen. Daarbij wil CO₇ het proces meer waarderen en minder nadruk leggen op de snelle realisatie van projecten. Iedere partner draagt vanuit zijn specialisme bij aan het geheel. Hiermee verhoogt de kwaliteit van het resultaat en creëren we meer kansen tot innovatie in de samenleving. ■

ROSITA BOUSSEMAERE IS COÖRDINATOR CO, EN CULTUURDIENST CO,

De duurzaamheidsplan van de Vlaamse overheid vind je terug op www.mvoscan.be.

Je kunt het beleidsplan van CO₇ raadplegen op www.co7.be.

De strijd tegen ongelijkheid in gezondheid

Op 5 februari organiseerde de VVSG de kick-off voor acht lokale projecten die de bestaande gezondheidsongelijkheid zullen bestrijden. Honderd mensen van lokale besturen en hun partners en een aantal Vlaamse organisaties kwamen samen om na te denken over de strijd tegen de gezondheidsongelijkheid en om kennis te maken met deze acht innovatieve projecten.

We leven steeds langer en blijven ook langer actief. Meer en meer mensen kunnen ook na hun pensioen nog jaren genieten van een actief leven met tijd voor kleinkinderen, hobby's en waardevolle inzet voor het verenigingsleven. Dat is fantastisch! Maar dit is niet voor iedereen weggelegd. De kansen op een goede gezondheid hangen nauw samen met de positie op de sociale ladder, zo leren we van Jan De Maeseneer, professor emeritus huisartsgeneeskunde. 'De socio-economische ongelijkheden hebben een grote invloed op het aantal gezonde levensjaren van mensen. Een recente studie van het Intermutualistisch Agentschap toont aan dat mensen uit de armste buurten 56% meer risico lopen om binnen een jaar te overlijden dan die van de rijkste buurten.' Deze sociale verschillen laten zich voelen in zowat alle gezondheidsindicatoren, zoals het aantal gezonde levensjaren, de arbeidsongeschiktheid of de deelname aan kankerscreening. Dit effect kreeg een naam: de sociale gezondheidskloof. Toch weerlegt Jan De Maeseneer de stelling van een kloof die de armsten in de samenleving afscheidt van de rest. Het

gezondheidsverschil blijkt immers ook tussen de andere sociaaleconomische niveaus te spelen. Wanneer we de middenklassenwijken vergelijken met de groep erboven is er namelijk ook een significant verschil. We spreken dus van een 'sociale gradiënt' die door de samenleving loopt. De problematiek laat zich voelen in elke gemeenschap.

De rol van lokale besturen

Gezondheidsongelijkheid is een maatschappelijk fenomeen en een complex probleem met veel verschillende aspecten. 'Alle overheden moeten hun taak opnemen,' zegt Vlaams minister van Welzijn en Armoede Wouter Beke. 'Gezondheidsbeleid omvat alle beleidsdomeinen, van wonen en werk tot welzijn. Het lokale bestuur is onmisbaar om de brede samenwerking van allerlei gezondheids- en welzijnsorganisaties te ondersteunen.' Daarvoor ontvangen de steden en gemeenten veel extra middelen van de Vlaamse Regering. Wouter Beke benadrukt dat het hier om niet-geoordeelde middelen gaat. 'Lokale besturen kunnen zelf bepalen op welke manier ze dit geld aanwenden.'

De VVSG steunt acht innovatieve projecten

Nu al nemen lokale besturen almaar meer initiatieven om de gezondheid en het welzijn van hun burgers te versterken. In de praktijk blijken kwetsbare groepen - dikwijls ook degenen die het meeste gezondheidswinst kunnen realiseren - moeilijk te bereiken. Met middelen van de Vlaamse overheid lanceerde de VVSG een projectsubsidie. Steden en gemeenten kunnen deze middelen gebruiken om een netwerk van partners op te richten en innovatieve preventiemethodieken uit te proberen. Het doel is preventiestrategieën uit te werken die ook bij kwetsbare groepen resultaat halen.

Twee projecten, de stad Leuven en de Kempense eerstelijnszone Baldemore, zetten in op mondzorg. Kwetsbare gezinnen stellen een bezoek aan de tandarts vaak uit ten gevolge van allerlei factoren zoals mobiliteit, taal, cultuurverschillen, financiële en psychische moeilijkheden. Met een integrale werkwijze worden sensibilisering, screening, doorverwijzing, begeleiding en betaalbaarheid samen georganiseerd. Kwetsbare gezinnen kunnen rekenen op begeleiding van een gezins- of mondzorgcoach.

Ook Gent zal meer mensen persoonlijk begeleiden. Vrijwillige gezondheidsgidsen zullen mensen ondersteunen zodat ze hun gezondheidsvaardigheden versterken, terwijl de toegankelijkheid naar gezondheidszorg verbetert en ze meer aandacht zullen besteden aan zelfzorg en een gezonde levensstijl. Daarnaast zullen ook de gezondheids- en welzijnsorganisaties via inspiratiedagen en een lerend netwerk gesensibiliseerd worden in gezondheidsvaardigheden.

Ri De Ridder, voorzitter van Dokters van de Wereld, plaatst hierbij een kanttekening. Het risico bestaat dat besparingen op Vlaams of federaal niveau uiteindelijk tot kosten en problemen leiden die aan het einde van de rit via de OCMW's op het bord van de lokale besturen terechtkomen. Zonder dat de middelen zijn meegegroeid. De toenemende betrok-

David de Vaal:
'Levensstijladvies is waardevol, maar het mentale aspect van armoede en de overlevingsstress maken het moeilijk voor mensen om verbindingen te leggen met hun omgeving, zichzelf en de toekomst.'

kenheid van lokale besturen is een goede zaak voor onze collectieve gezondheid, maar het federale en Vlaamse niveau moeten ook hun verantwoordelijkheid blijven opnemen.

Meer dan levensstijl

'Armoede is het gevolg van structurele aspecten,' zegt David de Vaal van het Netwerk tegen Armoede met klem. 'Levensstijladvies is waardevol, maar verre van het volledige plaatje. Het mentale aspect van armoede en de overlevingsstress maken het moeilijk voor mensen om verbindingen te leggen met hun omgeving, zichzelf en de toekomst. We moeten hiermee rekening houden om bij kwetsbare groepen de gezondheid te kunnen verbeteren.'

Daarnaast benadrukken zowel David de Vaal als Jan De Maeseneer het belang van structurele maatregelen op het vlak van inkomen, huisvesting en onderwijs. Goede, toegan-

kelijke en betaalbare zorg voor iedereen vormt de hoeksteen van inclusief gezondheidsbeleid.

Zo toont Jan De Maeseneer aan de hand van de nieuwe conventie tandartsen-ziekenfondsen aan hoe eerst 42% van de tandartsen zich 'deconventioneren' (geheel of gedeeltelijk de tariefakkoorden niet toepassen), nadien in het overleg de tarieven worden verhoogd (zonder dat de terugbetaling volgt) en ten slotte meer en meer mensen zich aanvullend privaat verzekeren voor tandzorg, onder meer bij de ziekenfondsen. Dit ondermijnt de solidariteit en sluit vooral de meest kwetsbare mensen, die zich niet privaat kunnen verzekeren, uit. Zij stellen het bezoek aan de tandarts uit en aan het einde van de rit, wanneer de tandschade onhoudbaar wordt, moeten zij bij het OCMW van de gemeente aankloppen.

Duurzaamheid van de projecten

Het slotwoord op de kick-off was voor Ri De Ridder. Overtuigd van het potentieel van deze projecten doet hij een oproep om het eenmalige karakter van projecten te overstijgen. 'Veel lokale besturen trappen in dezelfde valkuil. 21 maanden werken ze aan heel waardevolle initiatieven en na afloop van deze projecten moeten ze extra middelen zoeken. Als ze de werking ervan willen uitbreiden naar alle inwoners, vraagt dit meer geld.' Daarom roept Ri De Ridder de Vlaamse regering op om de energie die in deze projecten ontstaat en die ingezet wordt voor sterke initiatieven, niet verloren te laten gaan. 'Denk goed na hoe we deze belangrijke initiatieven kunnen verduurzamen. Zorg dat steden en gemeenten of de Vlaamse overheid zelf de middelen vrijmaken om te investeren in gezondheidsbevordering die bewezen heeft te werken.' ■

GORIK ZELDERLOO IS VVSG-PROJECTMEDEWERKER PREVENTIE GEZONDHEIDSONGELIJKHEID

Goede huisvesting, zowel op het niveau van de woning als op dat van de buurt, is belangrijk voor een goede gezondheid. **De gemeente Zelzate en Samenlevingsopbouw** combineren sensibiliserende methodieken voor gezond wonen met individuele huisbezoeken, kwaliteitsinspecties en opvolging door het OCMW. Twee pleinen in de wijk worden heraangelegd om bewoners aan te zetten tot meer bewegen, meer ontmoeting en het maken van gezonde keuzes.

De eerstelijnszone Zuid-West-Waasland en de stad Mechelen kozen voor Centering Pregnancy. Dit is een krachtgerichte aanpak waarbij kennis

en inzicht verwerven, het netwerk verruimen en zelfzorg stimuleren centraal staan. Zowel in Zuid-West-Waasland als in Mechelen willen de lokale besturen kwetsbare zwangere vrouwen versterken door enerzijds een multidisciplinair netwerk uit te bouwen en anderzijds te investeren in een individueel en groepstraject voor deze vrouwen, met als doel de ouders en het kind te versterken.

Kuurne, Kortrijk en Harelbeke zullen in hun projecten werken aan gezonde voeding en verhoogde weerbaarheid bij kinderen en jongeren tussen zes en achttien jaar. Verschillende methodieken in verband met gezonde voeding worden in alle

scholen van de eerstelijnszone ingezet. Voor geestelijke gezondheid wordt gewerkt met weerbaarheidstraining en de methodiek 'Rots en Water' uit Nederland. Scholen met een hoger aandeel kwetsbare leerlingen krijgen extra ondersteuning op het vlak van participatie, betaalbaarheid en positieve communicatie.

Ten slotte zal **Brugge** met de methodiek Kwartiermaken werken aan gastvrije en inclusieve buurten. Buurten waar mensen met psychische kwetsbaarheid zich gedragen voelen, en waar ze ook zelf kunnen bijdragen aan een aangename buurt.

Hoe het verleden een nieuwe toekomst kreeg dankzij financiering door PMV

Sinds 1997 stond de Handelsbeurs in Antwerpen leeg. Vandaag kan het pand weer een rol gaan spelen in de stad. Het 16de-eeuwse gebouw wordt een semipublieke evenementenruimte met ondergrondse parking, een restaurant en een hotel. De nieuwe invulling is het resultaat van een sterk ondernemingsplan met de Vlaamse investeringsmaatschappij PMV als financier. Bovendien wist PMV met een rendabel businessplan andere actoren te verzamelen rond het ambitieuze project. Dat is erin geslaagd de historische waarde van het pand te verzoenen met de vereisten van een eigentijdse invulling en een nieuwe dynamiek te brengen in de stad. Het verleden een nieuwe toekomst geven, noemen we dat bij PMV.

www.pmv.eu

PMV
DOE- EN DURFBEDRIJF

Woon-zorgcentrum Humanitas, een thuis voor bewoners én de buurt

Het Nederlandse woon-zorgcentrum Humanitas verleent zorg, gegeven vanuit liefde en verbondenheid en ingebed in de buurt. Hierdoor slaagt het erin het eigen reilen en zeilen op organische wijze met de buurt te verbinden. Omdat het nieuwe Vlaamse woon-zorgdecreet van alle ouderenvoorzieningen ook een sterkere band met de buurt vraagt, trok het VVSG-team ouderenzorg naar het Nederlandse arbeidersstadje Deventer op zoek naar tips.

Humanitas roept meteen bij binnenkomst de sfeer op van een buurthuis. Naast het onthaal filosoferen jongeren in de zithoek over de gang van het leven, bij een gratis kopje koffie dat ze zelf kunnen nemen. Enkele oudere mensen lopen met een rollator langs om bij de balie een krant op te halen. De bakker brengt net een assortiment taartjes. Het is er gezellig druk, een komen en gaan, van jong en oud.

‘Ik word nu betaald voor hetzelfde waarvoor ik vroeger ben ontslagen.’ Zo stelt medewerker van het Gewone Leven Geert Grootte zich voor. Hij is gespecialiseerd in weten wie waar is, en wat er allemaal gebeurt in het woonzorgcentrum. Hij gebruikt die kennis om vlot verbindingen te leggen tussen de bewoners, de medewerkers en de buurt, tenminste als hij geen rondleidingen geeft aan buitenlandse delegaties zoals de onze.

Zoals vele positieve verhalen begon ook dit verhaal met een crisis. In 2012 zat het bijna vijftig jaar oude woonzorgcentrum in slechte papieren. Na de melding ‘volgend jaar moeten jullie sluiten’, werd gelukkig Gea Sijpkens als nieuwe directeur aangesteld, zij zou het tij compleet keren. Acht jaar later verschijnen er al internationale artikels over de inspirerende werking van Humanitas en zijn er wachtlijsten voor bewoners, vrijwilligers én personeel.

Maak elke dag bijzonder

Toen Gea Sijpkens begon, bepaalde ze eerst de kernwaarden van woonzorgcentrum Humanitas. ‘Liefde, Samen en Positief. We gaan samen liefdevol om met onze kwetsbare mensen, vanuit een positieve insteek. Ons antwoord luidt altijd: “Ja, wat is uw vraag?”’ Gea Sijpkens wilde van Humanitas het warmste en gezelligste huis van Deventer maken, en wilde dat het zich on-

derscheidde op het vlak van wonen en leven. ‘Zorg moet overal goed zijn. Het gaat erom wat er nog bovenop komt.’ Om een huis van kwaliteit te krijgen kan het personeel zich bijscholen en worden welzijn en welbevinden gewaarborgd. Voor veel personeelsleden was het denken vanuit welzijn een ware ommezwaaier. ‘Ze hadden de neiging om alles wat geen zorg was, achterwege te laten en de medewerkers die er voor het welzijn waren in te schakelen in de zorg.

Gea Sijpkens:

‘Zorg moet overal goed zijn. Het gaat erom wat er nog bovenop komt.’

Dit was natuurlijk niet de bedoeling. Wij willen vandaag een voorbeeld zijn van hoe dit anders kan.’ Omdat het faillissement toen als een zwaard van Damocles boven het woonzorgcentrum hing, zocht Gea Sijpkens naar gratis manieren om het welzijn van de bewoners op een hoger niveau te tillen. Een daarvan zat in de bakstenen, het woonzorgcentrum beschikte over zes kamers die niet meer groot genoeg waren. Ze zochten en vonden hiervoor bewoners met veel tijd en weinig geld: studenten. Met een anti-kraakcontract wonen zij nu gratis in het woonzorgcentrum. Er zijn geen regels voor deze woonstudenten; ze mogen uitnodigen wie ze willen en feestjes geven als ze daar zin in hebben. In ruil wordt verwacht dat ze goede burens zijn: tijd en aandacht steken in hun directe woonomgeving, zichtbaar

SANDER VAN WETUM

en aanwezig zijn. De studenten verzorgen ook een keer per week de broodmaaltijd in het restaurant ‘t Proathuus. Maar het gewone dagelijkse contact met de ouderen, samen koffiedrinken bij de buurvrouw, een andere bewoner helpen met haar iPad of smartphone, samen tv kijken en spelletjes spelen,

zijn de zaken die het meest bewegen en beroeren. Het zijn die kleine gewone dingen des levens waar het bij de ouderen vaak om draait. Bij voorkeur studeren deze studenten niets in de zorg, de andere bewoners zijn immers hun burens, geen cliënten of patiënten.

Gea Sijpkens geeft aan iedereen de ruimte om alle kunstmatige schotten tussen groepen mensen en organisaties weg te halen. ‘Als je binnen de hokjes en de lijntjes blijft, haal je niet het beste uit mensen,’ zegt ze en daarom zorgt ze ervoor dat er van alles kan opborrelen. Al kost het wel veel knip-, plak- en zoekwerk. ‘Intern zijn hier altijd mensen bezig met een project. Op dit moment onderzoeken we of we een zorghotel kunnen worden, waar je voor pakweg 25 euro per nacht kunt verblijven. Zo kunnen mensen die na een ziekenhuis-

opname nog niet naar huis kunnen of na een ziekte moeten herstellen, op krachten komen. We zijn van mening dat je dingen soms gewoon moet doen. Het is beter om achteraf sorry te zeggen dan om niets uit te proberen.' In Humanitas probeert Gea Sijpkens heel sterk te denken vanuit de mogelijkheden. 'Regelmatig doen we een

Gea Sijpkens houdt iedereen ook goed op de hoogte, door over elke nieuwe ontwikkeling bijeenkomsten te organiseren voor bewoners en medewerkers. Alle problemen zijn bespreekbaar. 'We krijgen veel bezoek van professionelen en voor de afdeling voor personen met zware dementie wordt dit als een last ervaren. Via hun

heden een goede buur te zijn voor de wijkbewoners. 'We hebben twee welzijnscoaches of buurtmaatjes (betaald en vrijwillig), ook ons restaurant is open voor de buurt.' Met het project Volle buik zorgt Humanitas ook voor buurtbewoners die het niet breed hebben. 'Een keer per week bieden we een maaltijd aan mensen die het financieel moeilijk hebben.' Daarnaast probeert Sijpkens de bestaande verbindingen als uitgangspunt te nemen. 'Onze sportzaal staat in het teken van de lokale voetbalploeg. De spelers kwamen de zaal openen, tot groot plezier van de bewoners.' Ook de postbode stopt tijdens zijn ronde elke dag aan de balie voor een kopje koffie. Voor Gea Sijpkens is dit van wezenlijk belang voor de gemeenschapsvorming. 'We hebben ook een zorgmakelaar die de wachtlijst beheert, en nagaat of mensen graag overdag naar het woon-zorgcentrum komen om aan de activiteiten deel te nemen. Deze buurtgerichte werking leidt ertoe dat mensen van de buurt er erg graag bij willen horen.' Die community-werking weerspiegelt zich ook in het aantal vrijwilligers actief in Humanitas, tweehonderd en zelfs nog een wachtlijst.

Humanitas is geen luxe-resort voor bemiddelde ouderen. Het is juist een laagdrempelig huis met kamers waar vooral vroegere arbeiders wonen én werken. In Humanitas gaat het tempo van het leven wat trager. Opeens

Er zijn geen regels voor de woonstudenten in het WZC; ze mogen uitnodigen wie ze willen en feestjes geven als ze daar zin in hebben. In ruil wordt verwacht dat ze goede burens zijn: tijd en aandacht steken in hun directe woonomgeving, zichtbaar en aanwezig zijn.

reality-check en vragen we ons af of het echt niet kan. Denk bijvoorbeeld aan de overlast van studenten. Hier zie je het tegenovergestelde gebeuren. Ouderen die hun tv te luid zetten of storen bij het studeren. We beginnen bij een eerste voorbeeld, en als dat blijkt te werken, gaan we naar een tweede, derde of vierde voorbeeld.' Gea Sijpkens zoekt actief naar nieuwe middelen met als motto: 'Als je niets vraagt, krijg je nooit iets.' Omdat ze welzijn en niet zorg als uitgangspunt neemt, is er meer welwillendheid bij de gemeente, bij verzekeringsinstellingen of op landelijk niveau.

teamoverleg kwam dit bij ons terecht, wat ons de kans gaf om uit te leggen waarom die bezoeken ook voor hen belangrijk zijn. Binnen- en buitenlandse belangstelling levert ons een goede naam op, die op zijn beurt uitdraait op een wachtlijst van bewoners én medewerkers. Wel volgden op hun opmerking veel gesprekken om alles goed af te stemmen en de overlast op de afdeling tot een minimum te beperken.'

Gebruik de bestaande verbindingen in de buurt
Een deel van de missie van Humanitas is om met al zijn functies en mogelijk-

Leuven 26 mei Inspiratiedag Zorg

In hal 5 kun je op de Inspiratiedag Zorg het verhaal van Humanitas uit de mond van Gea Sijpkens zelf horen. Ook andere mooie voorbeelden kunnen je inspireren om de opdracht die je vanuit het nieuwe woon-zorgdecreet toebedeeld krijgt, met brio in te vullen. Hier ontdek je hoe je een woon-zorgcentrum van de toekomst bouwt, hoe je de lokale regio opneemt en hoe je buurtgerichte zorg toepast. Inhoudelijke sessies wisselen af met werkbezoeken en met speakerscorners over de nieuwste zorgtrends.

Als deelnemer krijg je bovendien de kans om de laatste en beslissende stem uit te brengen voor de Zorg-in Actie trofee (ZiA), die in de namiddag wordt uitgereikt.

kunnen groepen mensen die anders uitvallen weer mee. Achter Humanitas liggen er zes aanleunflatjes waar jongeren met een verstandelijke beperking, een psychisch probleem of een andere belasting wonen. Een aantal van hen werkt overdag in het woon-zorgcentrum. Niemand wordt er buitengesloten, iedereen heeft wat te bieden. De regelgeving dwingt Humanitas vanaf volgend jaar de deuren van de gesloten afdeling open te stellen. 'We hopen dat de gemeenschap sterk genoeg is om dit op te vangen en te signaleren als er iemand verdwaalt,' zegt Gea Sijpkens.

De cijfers

Op papier verschilt het woon-zorgcentrum van Humanitas niet zoveel van

een standaard woon-zorgcentrum. Er wonen 160 85-plussers met een zware zorgbehoefte, met een verblijfsduur van drie maanden tot drie jaar. Het verblijf kost 4000 euro per maand, waarvan de bewoners afhankelijk van hun inkomen zelf duizend euro betalen (met een dagprijs van 33 euro). De verzekering betaalt de rest. Honderd mensen staan op de wachtlijst. De verschillen met andere woon-zorgcentra zitten in de details en zijn vooral voelbaar op de vloer en in het wonen en leven van alledag. Zo zijn er maar vier verpleegkundigen, omdat vooral het andere personeel met de bewoners praat, zowel mensen van de schoonmaakdienst als die van de logistiek of de zorgkundigen. De meeste mensen kiezen om hier te werken om-

wille van de fijne werksfeer, eerder dan voor het salaris.

En is wettelijk alles in orde? Gea Sijpkens: 'Regels moet je niet klakkeloos opvolgen. We zijn in orde, maar we volgen de wet naar de geest, niet naar de letter. De wet vraagt ons bijvoorbeeld om doelen en evaluatiecriteria op te stellen voor onze aanleunwoningen. We stellen de kandidaten voor deze woningen dus drie vragen: Wie ben je, Wie was je en Wie wil je zijn? Interessant voor ons, én conform de regelgeving.' ■

MELANIE DEMAERSCHALK EN EMME VANDEGINSTE ZIJN STAFMEDEWERKER OUDERENZORG BIJ DE VVSG

voor een **accurate** en **efficiënte** bedeling

Uw ongeadresseerd drukwerk accuraat, betaalbaar én ecologisch vriendelijk bedield? Met of zonder opmaak en drukken? Dat kan voortaan ook voor uw gemeente!

Persoonlijke service dragen wij hoog in het vaandel. Neem vrijblijvend contact met ons op, u merkt dadelijk het verschil.

Uw partner voor kwaliteitsvolle bedelingen!

Turnhoutsebaan 185 bus 1
B-2970 Schilde
0800 64 400
info@vlaamsepost.be
www.vlaamsepost.be

Arendonk is echt hecht

Het project (H)echt Arendonk is een netwerk waarin mensen elkaar hulp en steun aanbieden of ervoor zorgen dat de juiste ondersteuning georganiseerd kan worden.

Bijna tien jaar geleden bewees Dominique Verté met het seniorenbehoefteonderzoek dat er op het Vlaamse platteland veel eenzaamheid bestond. Ook in Arendonk voelden veel ouderen zich eenzaam. Zeventien procent had zelfs professionele hulp nodig om de eenzaamheid de baas te kunnen. Samen met Vonk3 Thomas More Kempen, de seniorenraad, het Arendonkse Rode Kruis en Vorming-plus Kempen onderzocht het OCMW Arendonk een jaar lang wat ze konden doen zodat ouderen minder eenzaam zouden zijn en zouden worden. De conclusie was verrassend eenvoudig. Zo moest een mogelijk project kleinschalig en simpel zijn, het draaide vooral om 'het klikken tussen mensen' en meer dan 'wat buurten, eens langslopen' moest het niet zijn. 'Als jullie iets oprichten, moet het laagdrempelig zijn, niemand mag er tegenop zien om mee te doen, iets eenvoudigs,' zo werd op de focusgroepen gezegd, en ook: 'Een bezoekje is ferm, maar de passies of interesses van mensen kennen en er rekening mee houden, is nog beter.' Welk initiatief er ook werd genomen, het moest rekening houden met de Arendonkse mentaliteit: 'We zijn nogal

teruggetrokken. Gesloten, ja, dat is hier de norm. We zijn op onszelf.'

Vanuit talenten vertrekken

In 2014 ontstond (H)echt Arendonk, een Arendonks netwerk van mensen, jong en oud, waarin deelnemers twee vragen krijgen: 'Wat heb je te bieden, en wat is je vraag?' In dit netwerk ontmoeten, helpen en steunen de deelnemers elkaar op velerlei manieren: door hand-en-spandiensten, een gezellige babbel, een groepsuitje, een luisterend oor of een gouden raad. De belangrijke werkingsprincipes zijn 'verbinding' en 'wederkerigheid'. Want door mensen met elkaar te verbinden pak je de eenzaamheid bij de wortels aan. Het gaat hier niet om een verbinding van iemand die hulpbehoevend is met iemand die hulpgever is, maar om een verbinding waarin je zowel kunt geven als kunt krijgen, waarin je zowel sterk als kwetsbaar kunt zijn. Zo ontstaat er een wederkerige relatie waarbij elke betrokkene zichzelf als waardevol, nuttig en zinvol kan ervaren. Iemand als Mil heeft al van alles voor anderen in het netwerk gedaan, van gras maaien of een kip slachten tot het meten van het peil van de stookolietank: 'Ik

krijg er waardering voor terug en dat is het belangrijkste. Ik wil iets betekenen voor anderen. Ik moet daar verder niks voor terug hebben. Een zjat koffie of ne koek is al genoeg. Hoe ouder je wordt, hoe meer je mensen rondom je nodig hebt.' Al minimaliseren de meeste mensen hun eigen krachten en talenten, toch vormen ze de basis van het netwerk (H)echt Arendonk dat nu al zes jaar organisch aan het groeien is. Omdat potentiële zingeving verscholen zit in de krachten en de passies van mensen, vertrekt (H)echt Arendonk eerder daarvan dan van behoeften en kwetsbaarheid.

Initiatieven nemen

Een vaste kerngroep stuurt het project aan. Twee professionele krachten werken in het sociaal huis, vijf vaste deelnemers maken deel uit van de kerngroep. Telkens opnieuw vragen ze zich af op welke manier de kwaliteiten van deelnemers het best tot hun recht komen. Deelnemers nemen ook zelf initiatief op basis van eigen behoeften en wensen. Zo is een koffiekletsgroepje ontstaan, waarvan de deelnemers regelmatig bij elkaar op bezoek gaan. Het breigroepje en het knutselgroepje komen wekelijks bij elkaar. Om de zingeving nog verder te prikkelen is er jaarlijks een creamarkt waarvoor de deelnemers zelfgemaakte spulletjes of lekkernijen maken. Ze werken er een heel jaar aan en als de datum nadert,

In Arendonk kunnen mensen elkaar vinden op basis van hun interesses en talenten.

neemt de stress toe, maar uiteindelijk volgen ook de voldoening en de fierheid als alles terechtkomt en de meer

HECHT, 't is zoals het woord al zegt, een groep mensen komt bijeen. Jong, oud, of slecht ter been.(...) Geld of ka-

Het gaat hier niet om een verbinding van iemand die hulpbehoevend is met iemand die hulpgever is, maar om een verbinding waarin je zowel kunt geven als kunt krijgen, waarin je zowel sterk als kwetsbaar kunt zijn.

dan 150 bezoekers aan de markt positief reageren. Met de opbrengst kunnen weer activiteiten worden gesponsord. Alle activiteiten worden ook zo laagdrempelig mogelijk gehouden, zowel qua prijs als toegankelijkheid. In elk geval haalt (H)echt Arendonk het beste in de deelnemers naar boven, of zoals Magda Martens het formuleerde in een gedicht: 'Ik ben pas bij de groep

dokes worden niet gegeven, gewoon het "Dank je wel", brengt vreugde in je leven.'

Drempels wegwerken

Dankzij (H)echt Arendonk wordt de weg naar het sociaal huis voor veel mensen eenvoudiger en vanzelfsprekender. De professionals staan via (H)echt Arendonk meer tussen de

mensen en vangen gemakkelijk signalen op om de gepaste hulpverlening aan te bieden.

Toen een alleenstaande de diagnose kanker in een vergevorderd stadium kreeg, kon ze thuis blijven wonen met zorgondersteuning. Gaandeweg merkten de deelnemers van (H)echt Arendonk die haar bezochten, dat thuiszorg alleen niet meer verantwoord was. Een huisbezoek bevestigde de noodzaak om in te grijpen en via de huisarts werd ze in het ziekenhuis opgenomen. Een andere deelnemer slaagde er niet in zijn eigen woning te onderhouden en zijn verzamelwoede maakte het probleem nog uitzichtlozer. Door de regelmatige contacten tussen deelnemer en professionals durfde de deelnemer het aan om zijn probleem heel omfloerst ter sprake te brengen en kreeg de maatschappelijk werker de toestemming voor een intakegesprek en de start van ondersteuning bij de opruim.

Op deze manier is (H)echt Arendonk ook een platform waarbinnen zorg aan elkaar geboden wordt, of wordt het mogelijk de zorg goed te organiseren. De gemeente Arendonk betaalt de twee professionele krachten van (H)echt Arendonk, stelt de infrastructuur ter beschikking en biedt ook logistieke ondersteuning. De jaarlijkse creamarkt doet een extra duit in het zakje. Dat is voldoende om de werking uit te bouwen en garandeert ook de organische groei, zonder dat het project wegzakt in onnodige administratie en procedures. ■

KARINE SOENEN IS OUDERENBELEIDSCOÖRDINATOR BIJ HET OCMW VAN ARENDONK.

Buurtgerichte zorg

Buurtgerichte zorg is een strategie om inclusieve en zorgzame buurten te ontwikkelen. Maar wat betekent dit concreet voor een lokaal bestuur? Welke stappen zijn essentieel om buurtgerichte zorg te organiseren en er de regie over te voeren? Welke rol kunnen lokale dienstencentra daarin opnemen? Hoe kan buurtgerichte zorg tussentijds worden geëvalueerd en bijgestuurd?

We geven helder aan waar je in de praktijk het best op let en geven concrete tips en aanbevelingen.

Aan de slag met buurtgerichte zorg | Auteurs: Elke Verlinden en Dany Dewulf | Prijs: 32 euro | Bestellen via www.politeia.be of info@politeia.be

WIE
Marc Maenhout

WAT
Omgevingsambtenaar voor de lokale besturen van Blankenberge en Zuienkerke

HOE
Marc Maenhout begeleidt de twee gemeentebesturen en hun burgers bij de opmaak en goedkeuring van vergunningsdossiers voor uiteenlopende stedenbouwkundige projecten. Daarnaast werkt hij mee aan de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en stuurt hij (mee) de visie op ruimtelijke invulling.

HOEVEEL
In Blankenberge werkt hij nauw samen met zijn afdelingshoofd en andere collega's die de ploeg mee ondersteunen, in Zuienkerke staat hij als omgevingsambtenaar alleen tussen het bestuur en 2700 burgers. De samenwerkingen en contacten waarop hij steunt om zijn werk goed te doen, zijn moeilijk te tellen.

'Een aanvraag die uiteindelijk tot een mooi ruimtelijk geïntegreerd architecturaal resultaat leidt, daar haal ik het meest voldoening uit.'

Voor anderhalve dag in de week wordt hij uitgeleend aan Zuienkerke, voor de rest is hij aan de slag in Blankenberge. Voor een omgevingsambtenaar is dat op zich al een boeiende combinatie. Het vrij compacte Blankenberge krijgt tijdens het toeristisch seizoen te maken met grootstedelijke problematieken. Zuienkerke is dan weer een landelijke gemeente met amper 2700 zielen. 'Dat geeft een grote variatie aan vergunningsdossiers, en het blijft mijn uitdaging om beide besturen en hun burgers daarin goed te begeleiden.'

Marc Maenhout doet – eenvoudig gezegd – wat de stedenbouwkundig ambtenaar van vroeger deed. Voor het milieu van de omgevingsvergunningen kan hij terugvallen op collega's. 'In hoofdzaak handel ik vergunningsprocedures af, tot aan de beslissing door het college,' legt hij uit. 'Ook bespreek ik mee de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen. Studiebureaus nemen dan in onze opdracht de verdere uitwerking op zich, terwijl ik zorg voor de verdere begeleiding. In het kader van de vergunningsaanvragen geef ik vaak voorafgaand advies, aan zowel professionelen als particulieren. Dat is vooral baliewerk. Mensen komen langs met ideeën of

plannen voor een verbouwing bijvoorbeeld, en ik geef hun toelichting bij wat kan en niet kan volgens de voorschriften van de verkaveling, het bijzonder plan van aanleg enzovoort. Maar ook de architect wordt begeleid en geadviseerd bij de opmaak van het ontwerp.' Op die manier is er voor uiteenlopende projecten voortdurend interactie met zowel bouwheren als architecten. In Zuienkerke ligt de focus daarbij meestal op landbouw en zonevreemdheid, terwijl in Blankenberge wonen en verdichting meer centraal staan. 'Door die verschillende perspectieven hou ik een vrij brede kijk op alle aspecten van zowel stedenbouwkundige regelgeving als ruimtelijke invulling,

STEFAN DEWICKERE

Ruimte voor compromissen

en dat is voor mij een voordeel,' weet Marc Maenhout. Samenwerking is ook voor een omgevingsambtenaar essentieel om alle opdrachten tot een goed einde te brengen. Wel zijn er op dat vlak accentverschillen tussen de twee werkplekken. 'In Blankenberge heb ik een afdelingshoofd boven me, die ook omgevingsambtenaar is,' zegt Marc Maenhout. 'Het voordeel daarvan is dat je een aanspreekpunt hebt, een klankbord en ook een buffer in geval van problemen. Bij grotere projecten toetsen we alles intern met elkaar af en stemmen we de vollen gelijk voordat we met een advies of standpunt naar buiten komen. Dat we vaak dezelfde visie en manier van denken hebben als het op ruimtelijke ontwikkeling aankomt, is natuurlijk mooi meegenomen. Zo is het heel aangenaam samenwerken.'

In Zuienkerke legt de omgevingsambtenaar rechtstreeks verantwoording af aan de algemeen directeur en het college, en heeft hij op die manier aanzienlijke autonomie in de beslissingen. Ook dat heeft voordelen, vindt Marc Maen-

hout: 'Niet dat je helemaal je zin kunt doen, maar je kunt wel een strategische visie laten doorklinken in je adviezen. Zo stuur je voor een stuk de ruimtelijke ontwikkeling. Het eigene aan een kleine gemeente als Zuienkerke is wel dat je er veel dichterbij de burgers staat, maar tegelijk – samen met die burgers – ook veel dichterbij de politiek. Vroeger kwam het al eens voor dat burgers bij mij arriveerden met een mondeling akkoord van de burgemeester voor een bouw- of verbouwingswerk, waarop ik dan iedereen moest teleurstellen. Nu is de politieke mentaliteit gelukkig veranderd en is de gebruikelijke reflex aan de burger: vraag het aan Marc en als het voor hem kan, kan het voor ons ook.' (lacht)

Het kan natuurlijk altijd dat het college de beslissing van de omgevingsambtenaar overrulet. 'Als het college een andere visie wil volgen, dan kan het mijn standpunt verwerpen,' knikt Marc Maenhout. 'Dat is niet altijd even aangenaam, maar je moet elkaar daarin respecteren. Waar ik het bestuur dan wel op wijs, is de precedentwaarde van de collegebeslissing. Wordt de aanvraag voor een bepaald dossier goedgekeurd, dan zul je dat voor een toekomstige aanvraag in een soortgelijk dossier ook moeten doen. En idem bij de afwijzing van een vergunningsaanvraag. Het gelijkheidsbeginsel draag ik hoog in het vaandel.'

Samenwerkingen zijn er ook tussen diensten, besturen en overheidsniveaus. 'Voor stadsontwikkelingsprojecten zitten we geregeld samen met de

technische diensten, zowel in Blankenberge als in Zuienkerke,' vertelt Marc Maenhout. 'En de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen gebeurt in overleg met zowel de provincie als het Vlaamse departement Omgeving, wat positief is. En verder is er het Atrium, een overlegplatform voor omgevingsambtenaren van de regio. Met de collega's uit andere gemeenten bespreek ik daar specifieke problemen of lichten we wijzigingen in de regelgeving toe. Dat overleg is nuttig, want omgevingsambtenaren krijgen te maken met een almaar groter en zwaarder takenpakket. Nieuwe regelgeving komt niet vanzelf tot bij ons, de doorstroming van informatie is jammer genoeg niet optimaal.'

Waar haalt hij het meest voldoening uit? Marc Maenhout: 'Wanneer een aanvraagdossier dat ingediend wordt, uiteindelijk tot een mooi ruimtelijk geïntegreerd architecturaal resultaat leidt. Dikwijls is dat een kwestie van compromissen sluiten: tegemoetkomen aan verzuchtingen van de bouwheer die bijvoorbeeld wil uitbreiden, terwijl je toch de regelgeving toepast om de omgeving te beschermen tegen bijkomende hinder. Soms is het beter om mensen vooraf te behoeden voor verkeerde beslissingen, om op termijn een duurzamer project te kunnen realiseren. Als je mensen daarvan kunt overtuigen, zijn ze achteraf wel blij dat ze zijn bijgedraaid.' ■

PIETER PLAS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

agenda

ONTDEK ONS OPLEIDINGSAANBOD OP WWW.VVSG.BE/OPLEIDINGEN

maart

Berchem 5 maart

Aarschot 9 maart

Hasselt 10 maart

Kortrijk 17 maart

Herkennen van signalen van stress en burn-out

Kun je als leidinggevende stress en burn-out herkennen? Wat is het verschil? Wat kan een organisatie doen ter preventie van stress? Wat is de rol van leidinggevendenden? Met tips om zelf niet aan burn-out ten prooi te vallen.

vvsg.be/opleidingen

Dendermonde 6 maart (Meer datums online)

Lerend netwerk afvalbeleid

Lokale besturen spelen een belangrijke rol in de omschakeling naar een circulaire economie. Een maatregel om dit te bereiken is de vermindering van het restafval. Hoe haal je deze doelstelling? Wat werkt en wat niet? Een lerend netwerk kan je daarin ondersteunen, want kennisdeling, uitwisseling en vragen staan centraal.

vvsg.be/opleidingen

Lievegem start 11 maart

HRM-werktafel: Leiderschap

Vier dagen lang werkt elk bestuur, onder begeleiding, aan zijn eigen traject en instrumenten. Naast input van de externe begeleider staan ervaringsuitwis-

seling en kennisdeling centraal over het moderne leiderschap, de nieuwe rol en de vaardigheden die hierbij nodig zijn. Voorbeelden van knappe leiderschapstrajecten geven je inspiratie om aan je traject te beginnen.

vvsg.be/opleidingen

Leuven 17 maart (Meer datums online)

Mentoropleiding zorgberoepen

Lokale besturen kunnen meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk, want door al hun functies zijn ze interessante leer-werkplekken voor jongeren. Met deze opleiding kun je als mentor je coachende rol versterken, zowel in communiceren als in duidelijke feedback geven en evalueren.

vvsg.be/opleidingen

Brussel 20 maart

Politiek en integriteit voor raadsvoorzitters

Onder meer dankzij het nieuwe model deontologische code van de VVSG en de toenemende maatschappelijke aandacht ervoor engageren lokale besturen in Vlaanderen zich meer en meer voor integriteit. Was de aandacht voor deontologie en integriteit tot nu toe vooral gericht op het personeel, nu verschuift ze naar de politici. Dat is een goede zaak, maar niet evident in de politieke wereld met zijn eigen spelregels.

vvsg.be/opleidingen

Antwerpen 26 maart

VOR-Inzichten – Het leven zoals het is: Omgevingsmanager

Met de procedure voor complexe projecten en de uitwerking van enkele grote infrastructuur- en stedelijke ontwikkelingsprojecten deed het omgevingsmanagement zijn intrede. Uitleg over de praktijk in Terneuzen, Antwerpen en Zeebrugge.

Omgevingsrecht.be

Gent 31 maart

DigiBeurs

Het project Digitaal Werkt van de stad Gent nodigt uit voor een DigiBeurs in De Centrale. Je treft er boeiende sprekers over digitale trends, relevante tools voor arbeidsbemiddelaars en allerlei leuke nieuwe gadgets. maria.euwema@stad.gent

april

Brussel 3 april

Politiek en integriteit voor burgemeesters en schepenen

Onder meer dankzij het nieuwe model deontologische code van de VVSG en de toenemende maatschappelijke aandacht ervoor engageren lokale besturen in Vlaanderen zich meer en meer voor

Leuven 26 mei

Inspiratiedag Zorg

Laat je op deze inspiratiedag Zorg inspireren om de opdracht die je vanuit het nieuwe woon-zorgdecreet toebedeeld krijgt, met brio in te vullen. Hier ontdek je hoe je een woon-zorgcentrum van de toekomst bouwt, hoe je de lokale regie opneemt en hoe je buurtgerichte zorg toepast. Inhoudelijke sessies wisselen af met werkbezoeken en met speakerscorners over de nieuwste zorgtrends.

vvsg.be/opleidingen

Op zoek... naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok. www.vvsg.be/vacatures.

integriteit. Was de aandacht voor deontologie en integriteit tot nu toe vooral gericht op het personeel, nu verschuift ze naar de politici. Dat is een goede zaak, maar niet evident in de politieke wereld met zijn eigen spelregels. vvsg.be/opleidingen

Leuven 20 april Projectmanagement

Projectmatig werken is een manier om binnen een afgesproken termijn en binnen de overeengekomen budgettaire grenzen een vooropgesteld resultaat te bereiken. Het is een belangrijk element in het instrumentarium van organisatieontwikkeling. vvsg.be/opleidingen

Geel 28 april Berchem 30 april Zorgvereniging of AGB oprichten of privatiseren?

Veel besturen buigen zich over de reorganisatie van de zorg. Scenario's als samenwerken met publieke of private partners, verzelfstandigen in een zorgvereniging of AGB, afstoten, privatiseren en stopzetten van de dienstverlening, passeren de revue. Het zijn geen eenvoudige beslissingen. Ze bepalen in welke mate en onder welke voorwaarden onze burgers in de toekomst nog toegang zullen hebben tot zorg. De gevolgen kunnen over tien tot twintig jaar nog voelbaar zijn. vvsg.be/opleidingen

03-03-2020

GEMEENTE BRECHT

- Consulent ICT
- Consulent mobiliteit

GEMEENTE KRUIBEKE

Boekhouder

04-03-2020

STAD AARSCHOT

- 2 voltijdse deskundigen personeel
- 1 halftijdse deskundige personeel

STAD SINT-NIKLAAS

Deskundige techniek gebouwen HVAC

GEMEENTE DILBEEK

Deskundige ICT

05-03-2020

GEMEENTE OUD-HEVERLEE

- Verantwoordelijke projecten patrimonium
- Deskundige beleidsmedewerker communicatie
- Adjunct-verantwoordelijke kinderdagverblijf
- Deskundige boekhouding

06-03-2020

GEMEENTE ZULTE

- Diensthoofd infrastructuur en wonen
- Deskundige duurzaamheid en patrimonium

08-03-2020

GEMEENTE OLEN

- Beleidsmedewerker buurtgerichte zorg
- Beleidsmedewerker participatie en vrijwilligers

GEMEENTE MAASMECHELEN

- Omgevingsambtenaar
- Afdelingshoofd omgeving

STADSKANTOOR TURNHOUT

- Projectmanager stadsfestival
- Regisseur gemeenschapsinfrastructuur
- Beleidsadviseur samenleven en integratie
- Meewerkend teamcoach administratie sociale zaken

09-03-2020

GEMEENTE OVERIJSE

Afdelingshoofd zorg

INTERCOMMUNALE HAVILAND

- Deskundige milieuhandhaving
- Projectcoördinator bouwwerken

11-03-2020

MIWA CV

- Asbestcoach
- Communicatieverantwoordelijke

13-03-2020

GEMEENTE ICHTEGEM

Deskundige lokale economie

16-03-2020

GEMEENTE MERELBEKE

Evenementencoördinator

GEMEENTE EDEGEM

Teamleider wonen en ondernemen - omgevingsambtenaar

GEMEENTE HOOGLEDE

Financieel medewerker

STAD NINOVE

Planoloog

STAD RONSE

Deskundige ontwerp bureau

20-03-2020

GEMEENTE MEISE

Mobiliteitsambtenaar/GIS- en noodplanningscoördinator

25-03-2020

GEMEENTE ICHTEGEM

Preventieadviseur

26-03-2020

GEMEENTE ICHTEGEM

Jurist

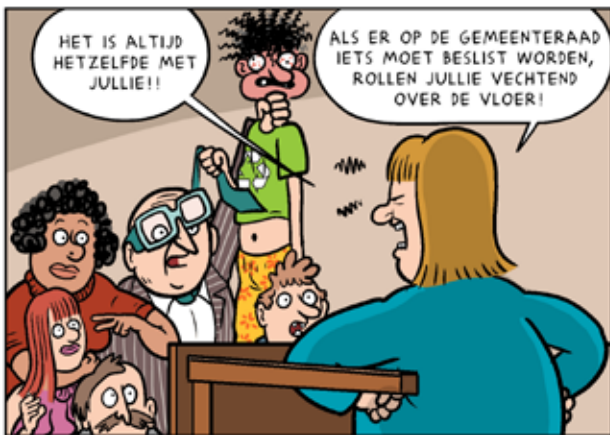
**INLEVERING
PERSONEELSADVERTENTIES**
Lokaal 4 (aprilnummer) – 6 maart
Lokaal 5 (meinumner) – 10 april

Uw personeelsadvertenties
in **Lokaal, VVSG-week**,
op de **VVSG-website**
én getweet via **@JobLokaal**

INFORMATIE
vacatures@vvsg.be

burgemeester Triljoen

Duitsland is beter beschermd dan België.

We see you, Belgium... Onze cybersecurity verbeteren.

In Duitsland wapenen bedrijven zich met de meest innovatieve cybersecurity-oplossingen om gevoelige gegevens te beschermen en cyberaanvallen af te wenden. Proximus staat aan uw zijde om ook uw IT-omgeving te beschermen tegen de risico's van de digitalisering. Laten we samen Duitsland voorbijsteken op het vlak van cybersecurity.

Meer informatie op proximus.be/thinkpossible

Think possible

proximus
enterprise

OM TE VERWARMEN
ZIJN ER ORIGINELE
COMBINATIES...

EN IS ER
DE PERFECTE
COMBINATIE.

Stookolieketel

Thermisch zonnepaneel

Minder uitgeven om zich beter te verwarmen: dat is vast ook waar de inwoners van uw gemeente naar op zoek zijn. En wat is een betere keuze dan een hoogrendementsketel op stookolie om zich tegelijk voordelig en duurzaam te verwarmen? Inderdaad, moderne stookolie-installaties zijn zuiniger en kunnen perfect gecombineerd worden met hernieuwbare energieën. Ze zijn zelfs klaar voor de koolstofneutrale brandstoffen die binnenkort beschikbaar zijn. Meer informatie ontdekt u in onze gidsen op www.informazout.be/nl/faq/gidsen.

informazout
Warm voor de toekomst